

De arbeiderstyrte kommuner viser realitetene bak valgløftene

Valsøyfjord, Nordmøres største industrikommune på falittens rand etter 6 års arbeiderpartistyre

Da A-partiet fikk makten i 1945 overtok det fra NS-styret en netto-beholdning på 400 000 kroner — og et fullt utbygget elektrisitetsverk

De nye makthavere raserte den gamle industri med henblikk på svimlende industriprosjekter, som ennå ikke er realisert

De politiske partiene forbereder seg til en ny valgkamp, og selvfølgelig vil A-partiet ennå en gang heve sin røst over de andres. Men denne gang er det tvilsomt om folket vil nøye seg med løfter — de vil sikkert spørre om resultatene av de løfter som forrige gang førte partiet fram til valgseir. Svaret vil neppe bli gitt fra A-partiets talerstoler. Men dessto tydeligere vil svaret kunne leses i budsjettene fra de arbeiderstyrte kommuner, der nøkterne tall viser summen av de tusener valgløfter omsatt i realiteter.

La oss se på forholdene

i en av disse kommunene, hvor DNA har hatt tid og makt til å sette sine programløfter ut i livet. La oss som eksempel velge Valsøyfjord kommune på Nordmøre, der fabrikkstedet Engjan er et av de største og eldste industrisentra på Nordmørskysten.

Her grodde det for en menneskealder siden opp en levedyktig treindustri, med Enge Bruk som sentrum. — Omkring denne industrigrenen vokste «byen på Engjan» fram med det pulserende liv av tiltakslyst og virksomhet som preger et sted med utviklingsmuligheter. Nye bedrifter, store og små tiltak, så etter hvert dagens lys. Blant annet ble det anlagt et tresleperi av betydelige dimensjoner — og med beskjeftigelse for en stor arbeidsstokk.

Da krigen brøt ut i 1940 var

Valsøyfjord oppe i en sunn og rik utvikling med de beste utsikter for framtiden. Så kom okkupasjonsårene. Tyskerne grep inn i bedriftslivet på Engjan, og bl. a. ble tresleperiets fabrikkbygninger beslaglagt for andre formål. Likevel slapp Engjan og Valsøyfjord kommune temmelig usåret ut av krigsårene. Ved frigjøringen var det omlag 100 mann i beskjeftigelse i treindustrien, og den tidligere tresleperibygningen var en fullt utbygget sildoljefabrikk i gang med produksjon av olje, sildemel og fiskemel.

lag seg som kjøper av anlegget, og d. t. lå klart i dagen at det her lå grunnlag for en virkelig storindustri, basert på temmelig stabil eksportproduksjon. Notfiskarlagets planer var forøvrig å knytte andre bedrifter til sildoljefabrikken bl. a. hermetikkfabrikk, emballasjefabrikk o. l. Ved freds slutningen kunne dessuten Valsøyfjord kommune overta et fullt utbygget elektrisitetsverk etter tyskerne, et anlegg som sikret kommunen kraftmengde på 2000 KW.

Videre gikk arbeiderpartistyret til et meget veldekket bord — idet de overtok omlag 400 000 kroner — som de fordømte «nazister» og deres ordførere hadde klart å samle sammen som kommunens netto beholdning.

På dette tidspunkt satt DNA

for første gang med flertall i Valsøyfjord herredstyre, og kommunens framtid lå i deres hånd. Kommunen overtok med full virksomhet treindustrien og sildoljeproduksjonen samt de store fremtidsmuligheter som Notfiskarlagets industriplaner bød på. — Hva gjorde så Arbeiderpartiets gruppe? Jo, Notfiskarlagets planer om å overta og utbygge sildoljefabrikken ble definitivt avvist. Kommunen kjøpte selv anlegget, stanset driften og solgte maskinene til en bedrift nordpå og bebudet å reise en ny storindustri i Valsøyfjord. — Kommunens ordførere, skomaker Wæge, utpekt seg selv som industrimegnat, og med

Forsvarsbudsjettet til neste år blir 900—950 millioner kroner

Økt arbeidstid og tvangssparing på alle mulige områder
De subsidier som ennå er igjen skal bort
Hemmeligheten sivet ut gjennom en løsmunnet Colbjørnsen

Under et foredrag på Lillehammer i forrige uke, kom direktør Ole Colbjørnsen, engang A-partiets store lys på det økonomiske område, med en i høyeste grad oppsiktsvekkende meddelelse. Selvsagt hadde han ikke lov til å plapre ut med det han visste, men han gjorde det allikevel. Jo, han kunne fortelle, at Norges forsvarsbudsjett til neste år ville bli 900—950 millioner kroner. Dette er et fantastisk tall, som ganske sikkert vil få alle A-pakt tilhengere til å riste betenkt på hodet og spørre hvor pengene skal komme fra.

Colbjørnsen ville imidlertid ikke være Ole Colbjørnsen hvis han ikke på stående fot kunne komme med en bruksanvisning. Han ga en rekke anvisninger på hvilken måte pengene skulle skaffes. For det første måtte det bli en øket arbeidstid, videre måtte det spares inn på alle mulige områder. Livremmen måtte strammes til siste hull. De subsidier som ennå er igjen måtte bort, og alle andre budsjetter utenom forsvarsbudsjettet måtte reduseres til nesten ingenting.

Til å begynne med ble Colbjørnsens store foredrag ikke nevnt med et ord i a-pressen. En fikk inntrykk av at

det gikk, men så kom Arbeiderbladet. Og hva sa bladet? Ingen verdens ting. Ord og atter ord. Ole Colbjørnsen hadde sagt det som skulle sies — men på en forkjert tid. Han burde ha holdt kjeft til etter valget. Ja, det burde han. Nå er det forsent. Før valget vet folket hva det kan vente etter valget.

Har Sverre Hartmann gjengitt Scheidt's uttalelser om Quisling uriktig
Stor artikkel om Quisling i tysk ukeblad

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Etter hva Deres korrespondent erfarer vil Vest-Tysklands ledende politiske ukeblad «Der Spiegel», som har over 120 000 lesere, om en tid bringe en stor historisk artikkel om Vidkun Quisling. Det nevnte ukeblad er

Svenske jurister har ingen respekt for det norske rettsoppgjør

Hverken Norge eller Danmark har formådd å etablere rettsstaten

I en lederartikkel om rettsstaten skriver det svenske blad «Dagsposten» følgende:

Svenske jurister, journalister og andre, som har satt seg inn i våre nabolands «rettsooppgjør» etter krigen, vil kunne forstå disse oppgjør og politiske forfølgelser, når de sees i lyset av diametralt motsatte oppfatninger i en voldsomt opprørt tid. Men de har ingen respekt for disse oppgjørs juridiske og folkerettslige grunnlag. Det er åpenbart at hverken Norge eller Danmark formådde å etablere rettsstater under den alminnelige opphidselse i 1945. De demagigiske skrifter som f. eks. den norske professoren Johs. Andenæs i år har utgitt på svensk, overbeviser absolutt ikke om det motsatte.

De svenske myndigheter kunne desverre ikke innlate seg på å overbevise nabolandenes myndigheter om deres «bristfälliga rättsände». Men man skulle ha håpet at svenske jurister hadde benyttet seg av det store jurist

møte, som nylig ble holdt i Stockholm til å redegjøre for sine kolleger om den skade som disse uhyggelige rettsoppgjør har tilføyet rettsstilstanden i hele Norden. Fremstående svenske jurister er jo på det rene med at oppgjøret hviler på vaklende rettslig og moralsk grunn.

Det norske rettsoppgjør har — i hvert fall for en del — rammet ennog svenske medborgere. I slike tilfeller burde det vært de svenske myndigheters oppgave å bistå dem, som er falt som offer for nabolandets rettsløshet. Det er et dårlig forsvar for rettsstatens prinsipp å unnlate å gi en svensk medborger helhjertet støtte. I forholdet til nabolandene skulle Sverige være vel tjent med at myndighetene fast og bestemt representerte rettsstatens ånd, ikke unnfallenhetens og den falske lojalitetens ånd, som man i disse tilfeller har hatt anledning til å konstatere i utenriksdepartementet.

Østeuropeisk hær under russisk ledelse

Standardiserte våpen — og all utdanning skjer av beviste kommunister

En av stabsoffiserene som har et godt kjennskap til Norge har fått en spesiell misjon

Fra en spesiell medarbeider.

Mens Vesten med brask og bram søker å etablere en felles europeisk hær og bare hemmes av fordommene mot Tyskland, har allerede Østeuropa fullbragt en slik plan — forskjellen er bare den, at det er skjedd i all hemmelighet. — Det har foregått en sammensmeltning av de østeuropeiske lydriker under russisk ledelse og det er den egentlige bakgrunn for den omfattende utrenskning som har funnet sted blant politiske og militære ledere i de østeuropeiske stater.

I begynnelsen av august begynte i Moskva særlige treningskurser for utdanning av stabsoffiserer under ledelse av marskalk Govorov og man mener at en prøvemobilisering vil finne sted i løpet av september måned.

Hånd i hånd med dette har det foregått en hel serie av massedeportasjoner fra grenseområdene til Jugoslavia, i Ungarn, Romania og Bulgaria. Det meldes samtidig om kamper mellom partisaner og kommunistiske tropper i både Albania og blandt de østlige naboer til Jugoslavia. I Bulgaria skal en plan om et titoistisk kup under ledelse av tre ledende kommunistiske offiserer, Vladimir Bontar

av krigsårene. Ved frigjøringen var det omlag 100 mann i beskjeftigelse i treindustrien, og i den tidligere treindustribygningssektoren. Det planlegges å etablere et sildoljefabrikk i gang med produksjon av olje, sildemel og fiskemel. Fabrikken var kommet i gang på tyskernes foranledning, og ble drevet av Frostfilet i Trondheim. Da krigen sluttet meldte Nordmøre Notfiskar-

ken ble definitivt avvist. Kommunen kjøpte selv anlegget, stanset driften og solgte maskinene til en bedrift. Den ble bebudet å reise en ny storindustri i Valsøyfjord. — Kommunens ordfører, skomaker Wæge, utpekte seg selv som industrimagnat, og med A-gruppens støtte fikk han truffet igjennom planene for 2 storstille kom

— Fortsettes side 3 —

gjen måtte bort, og alle andre budsjetter utenom forsvarsbudsjettet måtte reduseres til nesten ingenting.

Til å begynne med ble Colbjørnsens store foredrag ikke nevnt med et ord i a-pressen. En fikk inntrykk av at en fullstendig lammelse hadde inntrådt. At Ole Colbjørnsen, hvis herre og mester er Brofoss, kunne komme med noe slikt var ufatteleg. Flere da-

Nytt amerikansk åtak mot de smålands uavhengighet

Den amerikanske ECA-organisasjon søker kontakt med næringslivets folk

Alvorlig bekymring over organisasjonens virksomhet i Holland

Christian Science Monitors korrespondent i Haag forteller at man kan vente seg en sterk opposisjon i Vesteuropa mot den amerikanske ECA-organisasjons forsøk på å etablere direkte kontakt med næringslivets folk i de forskjellige Marshall-land for derigjennom å fremme produksjonen uten at de statlige organisasjoner innblandes. Han begrunner sin oppfatning på den mottagelse som programmet har fått i Holland. ECA sendte nemlig for en tid siden en gruppe produksjonsekspertene dit for å konferere med representanter for den hollandske industri. En liknende gruppe industriledere er på vei til Skandinavia, hvor de for Sveriges del skal ha en serie konsultasjoner i begynnelsen av september. En annen gruppe oppholder seg i Vesttyskland.

Korrespondenten oppgir, at det nye

ECA-program er utformet av den nysatte visesjef i ECA, William Joyce som nylig har gjort en rundreise i Europa. Planen går ut på at de nå gjeldende bilaterale avtaler under Marshallhjelpen skal endres slik at ECA får rett til uten noen mellomhånd å forhandle med næringslivets menn. Særskilte produksjonsnemnder, hvor staten, industrien, arbeiderne, jordbrukerne, handelen og representanter for konsumentene er med, skulle oppfattes på helt frittstående grunnlag. Amerikanske foretagender skulle dele sine erfaringer og tekniske kunn-

skaper med særskilt utsette «adoptionforetagender». Til realisasjon av dette program skulle ECA avsette 250 millioner dollars i lokale valutaer fra såkalte motverdifonds og 80 mill. i dollarvaluta.

Korrespondenten skriver at man i offisielle hollandske kretser er alvorlig bekymret over forslaget og mener at planen innskrenker den nasjonale uavhengighet. Dette skulle etter vest-europeisk syn være helt forkastelig og bare gi kommunistenes propaganda mølle vann.

Eden vil oppta Spania i det vestlige forsvar Kursending overfor Spania og Syd-Amerika i England hvis det blir en konservativ regjering

Privat til «8. Mai» fra Amsterdam.

Det britiske konservative partis nestkommanderende, tidligere utenriksminister Anthony EDEN, som ansees for å være Winston Churchills opplagte arvtager, befinner seg for tiden på et besøk i USA. Han fremkom forleden i Chicago med uttalelser som har vakt veldig oppsikt i Nederland. Eden sa at Atlanterhavspakten ikke er tilstrekkelig til å forsvare Vesten mot kommunismen. Det trenges en pakt som går langt videre og som

bygger på en langt bredere basis. En slik pakt må ta hensyn til «alle fronters krav» og bygge på hjulpekilder i alle de deltagende land.

I Nederland tolkes Edens uttalelser derhen at han vil forsøke å forberede folkeopinionen i England — og Frankrike — på at de konservative, hvis de får regjeringmakten i England etter de bebudede parlamentsvalg — øyeblikkelig vil oppta Spania i det vestlige forsvarssystem. Det antydes ennå at Eden vil gå ennå lengere, nemlig forsøke å få de store og rike søramerikanske stater som Argentina, Brasil og Chile til å slutte seg til det vestlige forsvarssystem i Spanias kjølvann. De tre søramerikanske statene vil nemlig uten vanskelighet kunne stille minst 50 divisjoner i kampen mot kommunismen, hvis det skulle bli alvor, og i England er man klar over at søramerikanerne under ledelse av spanske offiserer ville kunne gjøre underverker under kamper i «varme strøk».

Uinnskrenket fullmakt til administrasjonen fører til diktatur

Staten er alltid et faremoment, ble litt for høyt. En rekke lønnskaker i Stockholm. Tendensen går i retning av at den enkelte borger skal be administrasjonen om alt mulig, ja på møtet debaterer de ennå om man skulle be myndighetene om lov til å sette barn inn i verden — dette i forbindelse med den kunstige befruktning og dens juridiske konsekvenser.

En av talerne sa lik ut at det er et aktuelt fare for at samfunnet kan gli ut i diktatur, hvis man lar loven overføres til administrasjonens avgjørelser, som ene og alene hører hjem-

me i lovgivningsarbeidet. Samfunnet burde aldri finne seg i å gi uinnskrenket fullmakt til administrasjonen. — Sakførerene måtte aldri unnlate å følge den gyldne regel at han ikke er herre, men tjener, og domstolene burde hjelpe samfunnet vel å påtale uberettigede administrative handlinger — sa de. Men når de så kommer hjem fra møtet, blir de grepet av statsmaskineriets store hjul og hvirvles med som før.

erfarer vil Vest-Tysklands ledende politiske ukeblad «Der Spiegel», som har over 120,000 abonnenter, om en tid bringe en stor historisk artikkel om Vidkun Quisling. Det nevnte ukeblad er helt igjennom anti-nasjonalistisk innstilt, men er på den annen side kjent for sin høye objektivitet og upartiskhet. Tidsskriftet foretar nå inngående undersøkelser av kildemateriale og innhenter opplysninger fra en rekke ledende personer, bl. a. Scheidt. I denne forbindelse erfarer vi at Scheidt i dag hevder at den norske journalist Sverre Hartmann i sin tid har gjengitt hans uttalelser om Quisling og norske forhold (i Morgenbladet) på en uriktig måte.

H m :

D agspresen har fortalt om de nattelige påbeholdninger i Stockholm og de arrestasjoner politiet har foretatt. Blant de anholdte var også en smukkas med økenavnet «Modelen». I sin omtale av saken har Aftenposten omdøpt ham til «Bordellen». Man må virkelig spørre hvor det er det patenterte dyrsorgans medarbeidere har sine tanker —

ning av de østeuropiske lydriker under russisk ledelse og det er den egentlige bakgrunn for den omfattende utrenskning som har funnet sted blant politiske og militære ledere i de østeuropiske stater. Det har selvsagt vært litt for hardt for de mange dyktige og nasjonale offiserer i de østeuropiske land å måtte finne seg i at deres tropper skulle sammensmeltes med russerne, som de av gammel tradisjon har stått på fiendtlig fot med. Og hertil kommer at likesom i Vesten har tysk deltagelse i den østeuropiske hær vakt betenkeligheter særlig i Tsjekkoslovakiet og Polen. Men russerne har ikke slike betenkeligheter. De er de kalde realiteters menn, og de vet, hvorledes de skal tukte massene.

I løpet av sommeren har det vært holdt en rekke konferanser i Warszawa og blandt deltagerne der kan vi nevne Molotov, marskalk Sjukov, marskalk Rokossovski og stabssjefene fra lydriken, bl. a. Bernhardt Peckler fra de østtyske «Bereitschaften», som har et visst kjennskap til Norge og har fått en spesiell misjon.

Sovjetblokkens forsvarsråd har også hatt møte og har vedtatt standardisering av våpen og utdanning i de kommunistiske hærer. Russerne har under disse forhandlinger vært representert av marskalk Bulganin.

garia. Det meides samtidig om kamper mellom partisaner og kommunistiske tropper i både Albania og blandt de østlige naboer til Jugoslavia. I Bulgaria skal en plan om et Titoistisk kup under ledelse av tre lederide kom munist, Trensky, Vladimir Poptomov fra det bulgarske politibyrå og økonomiminister Kamenov være blitt oppdaget i siste øyeblikk og opprørene underkuet i et blodig oppgjør. — I Polen skal fremstående generaler som Spychalsky og Rola-Zymiersky være motstandere av de russiske planer og de er derfor i faresonen.

Altså er ikke alt så lyseblått i øst for jernteppet heller. Men de har også sin Hauge til å foreta de nødvendige utrenskninger blandt offiserene.

UKENS SMIL!

En russer kom til skade ved en ulykke på en tysk autostrada, og noen tyskere bragte ham til et nonnekloster i nærheten. Da russeren kom til bevissthet, fikk han se en nonne som satt og bad ved sengen med sin rosenkrans.

— Hva gjør du? spurte russeren. — Jeg ber for deg, svarte nonnen, forat du skal komme til paradiset. Forskrekket hoppet pasienten ut av sengen:

— Jeg vil ikke til paradiset. Jeg vil bli i Tyskland!

Fullstendig oppløsning innen Kristiansunds Arbeiderparti

Fraksjonsstridighetene har ført til åpen kamp

På nominasjonsmøtet drev Guttelvik-gjengen politisk likvidasjon av sine motstandere

Vår offentliggjørelse av de korruperte forhold innen Nordmøre Arbeiderparti vakte oppmerksomhet i vide kretser, og i Kristiansund ble avsløringene en vellykket punktering av en stinkende abscess. At bølgen gikk åpenbart innen selve partiet skal ingen undres over, og det må tilskrives A-folkets siste rest av samvittighet at det ikke ble tatt til gjemmel i den lokale arbeideravis.

Alt tyder på at vi ga støtet til en indre revolusjon, hvor mange motstridende fraksjoner har tørnet sammen og fullstendig sprengt det lovpriste samhold i kameratrekkene.

Det viser seg nemlig etter partiets nominasjonsmøte, at praktisk talt ingen av de gamle listeridderne er stillet som kandidater. Gjenganger fra selve pionertiden er også likvidert, og det hele virker som en ufrivillig etterdønning fra revolusjonstiden da mottpøt var at «alt det gamle med jorden skal jevnes —». Nye kandidater, ukjente nommer fra medlemsrekke danner i år partiets ansikt over for velgermassene.

I alt er 23 av kandidatene fra forrige kommunevalg skiftet ut, — og av de gamle stjernene er det bare 3 som har holdt stillingen. Blandt disse er ordfører Guttelvik og varaordfører Jordahl.

Samorganisasjonens sekretær Kr. Olsen er ikke med på listen, heller ikke Nordmøre Arbeiderparties mange-

årige formann, P. O. Branem. Boligenemndas formann, Rodin og tidligere redaktør og varaordfører, nåværende sosialsjef Vandvik, kan også noteres blant de savnede. Derimot er partiets geistlige dekorasjon, den ferierende kirkeverge, klokker Torsen blant årets kandidater selv om han for uvisst tidsrom er anbragt på et hvilehjem grunnet nervelidelse.

Stort bedre kan vel ikke partiet bekreftes vår påstand om oppløsningsten denser. Nå gjenstår det bare å kunne konstatere det fullstendige sammenbrudd — når høstens valgresultater foreligger.

Det fortelles også, at flere kandidater som er kommet på listen, høylytt nektet å la seg stille. Men protester hjalp ikke, og etter hva vi har brakt i erfaring, var det endel som tok mot til seg og nektet å avgi den såkalte «troskapsed» til partiets program.

Det står ikke bra til.

Erstatningsdirektoratets lange fingre

Som et eksempel på Erstatningsdirektoratets lange fingre skal vi referere fra et brev, som en tidligere NS-mann mottok forleden:

«Som De vel allerede vet er Deres søknad om benådning for restbet kr. innvilget. Det er imidlertid påløpt omkostninger med kr. . . i forbindelse med utpantning holdt hos Dem og en tør be om at dette beløp blir innbetalt snarest slik at saken kan utgå her. Erklæring om at disposisjonsforbudet for Deres vedkommende er hevet, vil da bli sendt Dem».

Vedkommende benekter å ha kjennskap til noen utpantning og hadde forøvrig ikke noe som der kunne tas pant i, men allikevel skal han betale og hele benådningens realitet synes å være avhengig av det. Slik er det. Til siste stund skal Erstatningsdirektoratet ha sin finger med i det makabre spill.

Churchill og hans hustru har vært på Itallabesk. Romabladet «Memento Sera» påstår at hensikten med hans besøk var å få fatt i noen hemmelige brev som han skrev til Mussolini under den annen verdenskrig og som et amerikansk pressebyrå ligger i forhandlinger om å kjøpe. Vi har omtalt dem tidligere og de skal være temmelig kompromiterende for den store politiker.

Litt av Secret Service's hemmeligheter sivet ut Agentene krever lønnsforhøyelse

Storbritannias mest hemmelige organisasjon, Secret Service har nå fått røpet en av sine hemmeligheter. Det skjedde gjennom en rapport fra en av statens lønnskommisjoner som fortalte hva tjenestens hemmelige medlemmer får i lønn.

Ifølge rapporten er det ikke store lønninger som gis. For menig etterretningsmann er lønnen 240 kroner uken, og for overordnet er den ca. 360 kroner.

For denne lønn skal det oppfylles en rekke store krav, bl. a. til intelligens, arbeidsprestasjoner og videns. — Arbeidet er til enkelte tider meget farlig og fordrer store tekniske kunnskaper.

Når denne hemmelighet ikke lenger er noen hemmelighet, skyldes det at tjenestemennene har satt fram krav om lønnsforhøyelse, og den engelske lov krever at lønnskommisjonens rapporter skal offentliggjøres.

Finansministeren har foreløpig avvist kravet, og hva de hemmelige agenter nå vil gjøre, hvis de ikke får lønnsforhøyelse, er fremdeles en hemmelighet.

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbo

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

«Fred for enhver pris»

EN REDAKSJONELL artikkel om Nasjonal Samling og bevegelsens medlemmers stilling og virksomhet etter avslutningen av den tyske okkupasjon av vårt land, skriver regjeringens hovedorgan, at det ennå finnes noen som «kan forstyrre freden for de mange som nå vil ha fred for enhver pris, og de kan nok trekke med seg noen av de vaklende og urolige som ennå ikke fullt ut har forsonet seg med samfunnet og funnet seg til rette.» I samme åndedrett forsikrer regjeringsbladet at rettsoppgjøret er slutt og at det nå er på høy tid at folk slutter med å snakke om «landssvikere» og «NS-folk» under ett.

Ja, gid det var så vel. Men landssvikoppjøret er ikke slutt på langt nær. Ennå sitter mange av NS-folkenes ledende menn i tvangsarbeide glemt av almenheten, ennå er titusener berøvet sine statsborgerlige rettigheter, ennå er store grupper avskåret fra å virke i sitt fag og ennå driver Erstatningsdirektoratet sin klappjakt på NS-folks penger og andre eiendeler. Og ennå venter vi på at Stortinget lidenskapsløst og saklig skal debattere det politiske rettsoppgjør og dets følger for de dømte og for samfunnet.

Det er forståelig at de som satte det politiske oppgjør i verk, nå vil ha ro og stillhet omkring det som er skjedd, men vi kan dessverre ikke tie så lenge det ikke er gjort rent bord, og den sosiale oppreisning for alle de forfulgte og dømte er fullbyrdet. Og inntil det skjer er vi henvist til å kjempe med de våpen som er for hånden. Det er ikke alltid så behagelig å ruske opp i all uredligheten, all fortid av historiske kjennsgjerninger og alt det vonde, som er det politiske rettsoppgjørs frukter, men vi ser det som en alvorlig og hellig oppgave og som en plikt, som vi ikke kan gå unna for som redelige mennesker.

Fred for enhver pris kan bli for dyrt, og det kan kreve for mange ofre. Det vil gå årtier før sårene er legt, hvis de da kan leges, og det vil gå hundrer av år før alt er glemt, hvis det overheadet vil bli glemt. De som ble rammet kan nok søke glemsel for å få en slags fred i sinnet, men de har barn og barnebarn og stor slekt, som nå begynner å ane bakgrunnen for det hele, og de glemmer ikke. Vi kan konstatere at det blant dem er en stigende bølge av forbitrelse over det som er skjedd, og de venter på en avklaring — ikke i hat- og hevntanker, men i en uavviselig trang etter å komme til bunds i mysteriene og få klarlagt de egentlige beveggrunner for det politiske rettsoppgjørs veldige omfang.

Vi er fullt på det rene med at dette vil komme til å koste meget, og vi vil slutte denne gang med å gjengi noen linjer fra Johan Vogts bok «Tanker om politikk», s. 208—09:

«Rettigheten til kritikk er viktig. Men det er enda viktigere at det består en viss orden og stabilitet i samfunnet. Av disse to ting, autoritet på den ene side og frihet på den annen side, har den første den primære rangorden, fordi et samfunn til nød kan bestå uten frihet, men det kan ikke bestå for så vidt det ikke foreligger noen orden. Denne begrensning av kritikken finner i de demokratiske samfunn i regelen ikke sted gjennom lovforbud, men derimot gjennom rent sosiale sanksjoner. Det er blant annet, også i et demokrati, en kostbar fornøyelse å stå i opposisjon til de makt-havende, enten de makt-havende i en stat eller de makt-havende i et parti. Den som til enhver tid vil hevde sin rett til kritikk, vil avskjære seg selv adgangen til den vanlige sosiale karriere.»

Dagbladet
tilbakekaller

Vi venter
At vi holder oss vekk fra høstens valg, vil fra vår side bety en

Asgårds-Rey på ferde i Akersgata

I Aftenposten for 30. august finner man følgende notis, undertegnet av filmmedarbeideren Rey:

«Det vil nok forbause mange å høre at Leif Sinding er tilbake i norsk filmproduksjon igjen. For øyeblikket befinner han seg på Færøyane der han sammen med fotografen Bredo Lind tar opp en del scener til en ny norsk film «Fuglefangeren». Det foreligger i øyeblikket ikke nærmere enkeltheter om denne filmen eller hvem som skal spille i den, men faktum er at Sinding arbeider for et nytt selskap som er dannet og hvor han selv er med i styret. Selskapet heter Janus!»

Reys hvalpete skrivemåte vil ikke forbause dem som kjenner litt til ham. Han har jo i tre år forgyves strevet for å bli voksen. Derimot vil det forbause de mange nå å finne en slik notis i Aftenposten, etterat bladets nyhetsredaktør, under hvem Rey sorterer, i den senere tid ved flere anledninger meget sterkt har tatt til orde mot private aksjoner og forfølgelser av folk som forlenget har gjort opp sitt mellomværende med samfunnet. Redaktøren bør øyensynlig tale et alvorord med sin medarbeider som umulig kan lese sin egen avis, iallfall ikke sin egen redaktørs ledende artikkel.

Navnet Janus synes i særlig grad å ha forskrekket der blekkspruten-de Rey. Hvorfor nå det? Etter hva det fortelles i hans egne kretser, til hørte han i de fem, lange år «januspatriotene», han slet uførtrodd sin journalist-krakk, skrev år ut og år inn og hevet punktlig sin gasje, for først da befrielsen var opprunnen å dra til Sverige! Hvorfor han foretrak å tilbringe selve jubelåret i Sverige, når alle høtene var vendt hjem, aner vi ikke. Skjebnet har jo så mange innfall, men rart må det sies å være at det nettopp skulle falle sammen med det bota- og ren-selsår en rekke pressekolleger måtte gjennomgå for å bli verdige til å gjeninntre i engleskaren.

Om Reys imponerende skrivemåte berettes mangt og meget i journalistkretser. Onde tunger vet til og med å fortelle at han under okkupasjonen var like hissig ivrig etter å anmelde film og ikke minst Ufa-filmer som før. Hans energi var i den grad ukuelig at da engang en annen medarbeider fikk i oppdrag å lage noen filmanmeldelser, frem-satte en av Ufa-representanter overfor redaktørene i så å si ultimativ form krav om at Rey fortsatt måtte anmelde selskapets filmer. Det var ham man ønsket og ingen annen. Hvis ikke kravet ble etterkommet, ville det bli verst for redaktørene! Ja, det ble til og med ymtet noe om tysk politi. . . . Episoden synes ikke å ha tydet på noen særlig utilfretshet fra okkupantens side med den bolde penneridder. Ja, dette var en sterkt forkortet gjengivelse av hva ryktet vet å fortelle, og vi gjengir det for hva det er.

At en fremstående fagmann skal ha karakterisert vår meget skriven de venn med ordene «nye får og lite ull», tør bare oppfattes som et nytt bevis på at utakk er verdens lønn. Også i filmkretser.

Oppover går det!

Fra 1. oktober blir det dyrere å sende brev, får vi høre ved Hovedpostkontoret. For et vanlig innenriks brev stiger porto fra 25 øre til 30 øre. Porto for tyngre brev blir tilsvarende større, og for ufrankerte brev blir tillegget 30 øre mot 25 øre tidligere.

Norsk taktfullhet

Norske aviser stikker som kjent aldri noe under stolen. Derimot passer de på å være taktfulle til det yderste, hva man ikke kan si om den svenske presse. Nedenstående to små klipp viser tydelig forskjellen. Begge omhandler valutaskandalen i København.

Aftenposten, 30. august, spesialtelegram fra København:

«En stor del av den svarte valuta som har vært omsatt ulovlig i Danmark stammer fra de utenlandske legasjoner. Utenlandske legasjonsfolk har solgt sine lønnings-sjekker til overkurs. Disse lønnings-sjekker lyder for nesten alle lands legasjoner på hard valuta.

Gjennom de danske kontaktmenn er de så solgt videre til enda høyere overkurs.

Ved undersøkelser om en enkelt «legasjonshandel» med valuta har man konstateret at legasjonens folk har solgt hard valuta for 128,000 danske kroner i løpet av de siste to år. Dessuten har man fastslått at legasjonens medlemmer på disse transaksjoner har tjent 28,000 kr.» Stockholms-Tidningen, 30. august, spesialtelegram fra København.

«Det har visat sig att det rör sig om utländska diplomater, som motar sin lön i checkar i det egna landets valuta och i stället för att växla dessa checkar i en dansk bank, sålt dem til smuggligan för överpris. Enbart från amerikanska legationen har under de senaste två åren sålts checkar för 128,000 kr., varvid de inblandade diplomaterna hatt en extraförtjänst på 28,000 kr.»

Leserne vil sikkert selv finne ut hva Aftenposten i sin taktfullhet har funnet å burde skåne sine lesere fra å få kjennskap til.

En bør støtte de kandidater som er positivt mot rettssviket

I forbindelse med Helge Grønstads artikkel «Kommunevalget 1951», gjør vi oppmerksom på at det er hans prinsipielle syn — i en henseende han gir uttrykk for. Den trenger derfor en viss reservasjon.

I motsetning til det statsborgerlige valg (stortingsvalget) gir kommune-

Verdige ord

I anledning av tronskiftet i Belgia sendte den katolske kirkes primas i Belgia, erkebiskoppen av Malines kardinal van Roey ut et hyrdebrev, hvori han først i verdige og vakre ord brakte kong Leopold sin varme hyldest og deretter ønsket alt godt for den nye konge Baudouin. — Mange vil huske den tendensiøse og sjikanøse måte mange norske aviser behandlet kong Leopold på. Det vil der for sikkert interessere våre lesere, når vi hitsetter hva kardinalen skrev om kongen:

«— En lykkelig dag (dagen for tronskiftet) får vi håpe, ikke bare fordi den innvarsler avspenning og nasjonalt samhold omkring den kongelige trone, men også fordi den unge konges gode og verdifulle egen skaper bebuder et versignelsesrikt og fruktbringende styre for vårt fedreland. Men også en smertefull dag, fordi den betegner avslutningen på et regentskap som ikke har sin grunn i naturlige årsaker, men i omstendigheter som må fordømmes på det skarpeste.

Kong Leopold III's abdikasjon ble drevet igjennom ved en tøylesløs kampanje av bakvaskelser og fornærmelser uten hensyn til sannhet, rettferdighet og mildhet; det alvorligste er at den ble gjennomtvunget ved gatoptøyer og vold. Men samtidig uredt at vi beklager og tilbakeviser alle grovheter og misbruk, kan vi ikke annet enn å beundre den verdighet og sjelsstør-

het kong Leopold hele tiden tok mot ydmykelsene og krenkelsene med, og som han også har lagt for dagen etter sitt høye vedtak om å gi avkall på tronen for landets skyld. Når han nå overrekker sine kongelige rettigheter til sin sønn, føler vi det som en plikt å erklære at han nyter vår hele og fulle aktelse.

Så lenge kongespørsmålet ikke var lovlig løst, avholdt vi oss fra enhver innblanding, unntatt de ganger vi ble rådspurt; for vi betraktet dette spørsmål som en statssak som måtte løses sivilt og verdslig. Men på den annen side påla Den guddomme lige lovs forskrifter oss å anerkjenne kong Leopold som vår lovlige regent og å vise ham den respekt og troskap som tilkom ham, så lenge han var vår konstitusjonelle monark. De som har gitt uttrykk for forundring over denne vår holdning, forstår intet av katolsk moral.

Det er vårt ønske at kong Leopold nå når han har trukket seg tilbake, omgitt av alles respekt og aktelse, må få leve et fredlig og rolig familieliv som vil gjøre det mulig for ham å glemme alle de smertelige prøvelser han hadde å bære sin regjeringstid; og at han må ha tilfredsstillelsen av å se sin elskede etterfølger på tronen fortsette vårt ærefulle dynastis tradisjoner til beste for Belgias storhet og trivsel.

Endrede signaler? En angiver av i dag

Det skrives til «8. Mai».

I bladet «Nord-Trøndelag og Inntrøndelag», Steinkjær, har det i den siste tid vært ført en diskusjon om «angiveri». En bonde i 70-årsallderen hadde bygget seg et hus — vis av egne materialer, men uten den såkalte byggeøyve. En angivelig misfornøyet husløs sendte så en anonym anmeldelse på bonden til politiet, og dette hadde som resultat at bonden havnet i retten.

Så tar nevnte blad opp spørsmålet om anonym angiveri i en lederartikkel og er indignert over at denslags kan forekomme. Etter alt som domme har bladet glemt sine skrivelser i det Herrens uværsår 1945. Dengang var det ikke så nøye med, om denslags anonyme angiverier bragte høyest aktverdige norske borgere inn i årelangt fengsel. Ja, det ble tilogme davertert i bladet etter angivere, når det gjølt NS-folk.

Det er fristende nå å minne bladet og myndighetene om dette. Den nye indignasjon skal kanskje med god vilje kunne utlegges som bevis for endrede signaler?

Splittelse overalt

Innen Arbeiderpartiet i Stange er det oppstått splittelse foran valget, og det blir to arbeiderpartilister. Da partiet nominerte, ble den nåværende ordfører Chr. Stensbak vraket, og han er førstemann og kumulert på den nye liste, som kalles «Frie Velgeres Liste».

Til de amerikanske innvandringsmyndigheter i New York skrev i mai 1949 en disponent og opplyste at en frue, som var på vei til Amerika, under krigen hadde vist unansjonal holdning. Resultatet ble at fruen ved ankomsten til New York ble holdt i forvaring på Ellis Island til neste dag, da hennes forhold ved rettslig forhør var nærmere undersøkt. Disponenten har nå møtt i byretten i Oslo tiltalt for ærekrenkninger, tiltalen var utferdiget etter Riksadvokatens ordre. Han ble funnet skyldig og dømt til fengsel i 30 dager og til å betale fruen 300 kr. i oppreisning.

En mann ved navn Bottolf Engebretsen ble i maldagene 1945 konstituert som politimester på Kongsvinger og hadde som sådan ansvaret for gjennomføringen av den politiske rettsforfølgning i dette distrikt.

Vi har ikke beskjeftiget oss med denne statens tjener, men er tilfreds kommet over ikke mindre enn 7 — syv — kjøretillatelser (Fahrerlaubnis) utferdiget under okkupasjonen for lastebil D. 11070 med oppgitt eier Bottolf Engebretsen. Den første gjelder for desember 1942, de to siste for januar og februar 1945, og alle omfatter transport for tyske myndigheter, idet det er tale om såkalte «grønne» kjøretillatelser.

Tilbakekaller

Det var virkelig en sensasjon da Dagbladet den 6. september, ble tvunget til å tilbakekalle innlednings-titelen på en overskrift i spionsaken mot Per Danielsen.

Det hadde sikkert gått høye bølger før Dagbladet skrev følgende:

«Vi tilbakekaller: —

Vi ser oss idag nødt til å tilbakekalle vår innledende overskrift i spionsaken mot Per Danielsen. Den lød slik: «Sterke indisier tyder på at Danielsen drev stor og planmessig spionasje».

Overskriften var korrekt nok og dekket teksten, fordi den bygde på den offentlige påtalemyndighetens innledende fremstilling av saken. Men etter at bevisførselen nå er slutt og bare prosedyre, rettsbelæring og dom står igjen, må vi konstatere at påtalemyndigheten ikke kan ses å ha dekning for sin saksfremstilling. Vi ønsker derfor ikke at den nevnte overskriften skal påvirke opinjonen.»

Husker Dagbladet de mange forhåndsdommer og bevisst påvirkning av opinjonen, det har vært med på, når det gjelder de mange «landssvik-saker» bladet har omtalt? Fant det sted noen tilbakekallelser i bladets spalter, når påtalemyndigheten ikke hadde dekning for sin saksfremstilling?

Nei! Det Dagbladet og de andre «sannhetssøkere» skrev ble stående som ildskrift på veggen. De dømte hadde ingen beskyttelse. Alt var tillatt. Dagbladet og de andre fortsatte og fortsetter fremdeles med å påvirke opinjonen.

L.O. har spendt buen for høyt

En rekke lønnskasserorganisasjoner søker å danne et upolitisk forbund.

Det later til at LO har spendt buen litt for høyt. En rekke lønnskasserorganisasjoner har nå til hensikt å slutte seg sammen i et upolitisk forbund som motvekt til der partipolitiske LO. Av de organisasjoner som nevnes, er Norsk arbeidsliderforbund, Forsikringsfunksjonenes landsforening, Komm. funksjonærers landsforbund, Norges bankfunksjonærers forbund, Statstjenestemannsforbundet, Bokhandlermedhjelperne — og Nito (Norsk ingeniør og teknikerorganisasjon).

Regjeringsorganet Arbeiderbladet svarer med å si: «En kan danne gule organisasjoner så nye en vil i dette landet. Ingen kan eller vil hindre det. Men med de erfaringer de fagorganiserte har om deres virksomhet, når de gir seg til å operere med motvekt «mot den partipolitiske fagbevegelsen» er det ganske naturlig at de vil fordømme slike organisasjoner og bekjempe dem hvor de enn måtte dukke opp». Det er tydelig tale, altså kamp mot sine egne, fordi de ikke vil bøye kne for den almektige, som idag styrer land og rike på tross av Gerhardsen og hans regjering. Det er alt demokrati i den moderne form.

Vi venter

At vi holder oss vekk fra høstens bitter forsvarsdemonstrasjon mot partier, som tror seg tjent med å holde oppe forfølgelsen og maktmisbruket overfor folk som man mener å ha gjort ver geisløse.

Det gjalt for enhver pris å få gamle NS-medlemmer omvendt til demokratisk tankegang, har det hett. Og så nidskjære har de styrende vært for å etterkomme denne oppgaven, at de ikke har vekket tilbake for å plasere oss — om ikke just på inkvisisjonens saliggjørende bål — så i et hvert fall i årelangt, ja endog livslangt, fengsel, Omformes skulle vi selv om det skulle koste oss liv, helse og utkomme. Sjelen skulle frelses, selv om alt annet skulle forgå.

Jo takk! Vi føler oss passelig frelst nå! Endog i den grad at vi selv mener at vi ikke har ytterligere frelse behov. Og slett ikke fra hold der man fornektet sannheten og den almene rettferdighet. I den grad er vi ikke blitt omformet — trass i alle forsøk.

Det skjer imidlertid et og annet ute i verden i dag. Og selv om Ola Nordmann fortsatt liker å gå med skylapper, så gjør det det allikevel. Det skjer noe hver stund og time. Det som sto igår, ramler idag. Og det som var lagt over ende, er i full ferd med å reise seg igjen.

Bak alle kamuflerende tåkebanker tar vi til å øyne nytt land. Ennå er en hel verden i drift, men landkjenningen er umisskjennelig. Ennå er det nok mye urent farvann før vi når fram til bestemmelsesstedet. Det gjelder å mobilisere alt som årvaknhet heter så en ikke renner seg fast på skjær.

Men — retningen er tydelig. Det er ingen grunn til hverken å tvile eller fortvile. Ennå venter livet på oss. Og vi skal også vite å vente. Og imens lar vi oss ikke distrahere av noe som helst — selv ikke av lokkende toner fra «demokratiske» valgtrompeter.

Vi passer ikke inn i den hjorden som dagens myndigheter søker å trenge sammen i sin innhegning. Å være med der overlater vi gladelig til dem som uten personlig vilje eller motstand lar seg lede til slakterbenken.

Vi betakker oss!

Vi mobiliserer vår tålmodighet og — vi venter!

At en fremstående fagmann skal ha karakterisert vår meget skryvne de venn med ordene «nye fag og lite ull», tør bare oppfattes som et nytt bevis på at utakk er verdens lønn. Også i filmkretser.

For å venne tilbake til utgangspunktet: Rey bør heretter studere sin egen avis grundigere og ta seg sin redaktørs læresetninger ad notam. Om han ved leilighet også vendte blikket innad en gang eller to, ville det ikke skade Focus.

Under fulle seil inn i politistaten

Guttorm Fløistad skriver i «Vestlandske Tidende»:

«Det ser for meg ut som om vi seiler mer og mer inn i politistaten.

Vi har foruten det vanlige politifått statspoliti, prispoliti og særskilte prisdømstoler som koster oss millioner og som ikke minst ødelegger noe av det mest verdifulle i vårt folk: den sunde norske rettsbevissthet.

Det var for en tid siden en melding i pressen om at 50 prosent av alle prissaker ved Oslo byrett ender med frifinnelse. Det viser den uhyggelige ting at 50 prosent av prispolitets forelegg er det rene maktmisbruk.

Slagordet i dag blant alle frihetelskende lag av folket må bli at vi vil ha igjen den tapte individuelle frihet. Her må bli en folkereising mot nazilandens tvangsregime i alle livets forhold. Det må igjen bli større plass for individet og vi bør minnes sannheten i Bjørnsons vakre dikt:

Et enkelt hjem bar så titt et land når ut det sendte dets frelser.»

Utenrikskronikk

Kerenskij og det russiske problem

Russiske emigranter har på et møte i München dannet et råd «for befrielse av det russiske folk». Hovedrollen på møtet ble spilt av Aleksander Kerenskij, en mann som på det nærmeste var glemt og som vel ingen hadde ventet å se igjen på den politiske arena, en mann på 70 år, som har tilbragt halvparten av sin levetid ubemerket av den store masse og fjernt fra sitt fedreland, først i Frankrike og senere i USA.

Fra 1912 var Aleksander Kerenskij medlem av dumaen som fører for den halv sosialistiske gruppe «trudovikerne». Etter revolusjonen i mars 1917 var han justisminister i den provisoriske regjering og visepresident i Petrograds arbeider- og soldatråd og ble snart regjeringens fører. Som krigs- og marineminister var det Kerenskij som ga ordre til den siste store offensiv 29. juni 1917, som skulle lette presset på Vest-

fronten, men som endte med et knusende nederlag. I juli samme år ble han førsteminister, i september øverstkommanderende, men ble i november styrtet av Lenin og flyktet fra landet.

Det skal innrømmes at Kerenskij hadde de beste og mest frem skrittsvennlige ideer, men han holdt ikke mål i handlingens time. Hans tunge var smidig, men hans hender var famlende om de problemer, som først ble løst av Lenins jernhånd og da på kommunistisk vis. Han var en brukbar justisminister, en uduelig krigsminister og tilslutt en uduelig statsminister. Det er den attest han har fått av ettertiden. og det lover ikke godt når han med denne og oldingalderens verdighet skal slå et slag for fedrelandets befrielse fra det almektige tyranni.

En kan nemlig ikke utelukke helt den mulighet, at det enkelte steder er oppstilt kandidater som rent personlig er positivt innstilt for oss og som også er selvstendige nok til å hevde sine egne meninger, selv om de måtte gå på tvers av snevre partirammer. En slik kandidat kan ha sin verdi for oss, og i et slikt tilfelle bør det kunne bli tale om å støtte ham. Det kan vel også bli tale om å kumulere ham på stemmeseddelen, idet man samtidig passer på å stryke i tilsvarende utstrekning folk som man vet vil motarbeide oss. (I parentes bemerkt: husk at alle endringer på stemmeseddelen må skje med håndskrift, ikke med trykk eller maskinskrift, ellers bli den vraket).

Forinnan man forholder seg som her anført, må man ha holdt øynene åpne så man har visshet for hva man går til. En må ha hundrede pst. vissnet for hvem en har med å gjøre. En må ikke la seg bløffe av fine fakker og feite ord!

og det blir to arbeiderpartillister. Da partiet nominerte, ble den nåværende ordfører Chr. Stensbak vraket, og han er førstemann og kumulert på den nye liste, som kalles «Frie Velgeres Liste».

KJÆRLIGHET OG OKKUPASJON.

Et Bonn-telegram til svenske aviser meddeler at organisasjonen Bruderschaft, som er en sammenslutning av tidligere offiserer og høyere funksjonærer i NSDAP, har rettet en henstilling til de allierte i anledning av «okkupasjonsbarna». Som et eksempel kan nevnes at det bare i den bayerske by Bamberg (i den amerikanske zone) med sine 76.000 innbyggere er 403 barn født utenfor ekteskap og hvis fedre er okkupasjonsoldater. Byen betaler 60.000 mark om året for pleien av disse barn, og beløpet øker stadig. Disse «okkupasjonsutgifter» begynner å bli litt av et problem.

Amerikanerne ligger øyensynlig ikke på latsiden! Hvis man kan regne med «forholdstall» i denne forbindelse, vilde altså en by på Oslos størrelse ha kunnet egne med over 2200 små amerikanere i sin pleie i en liknende situasjon!

Til dagens menn

En dansk forfatter har skrevet noen linjer, som vi tillater oss å gjengi med adresse til dagens menn: Hva mennesker vil med makt er svært å forstå. Men svaret er lett. Makt, det er noe man samler på når man ikke har rett.

dem var zarister og dermed hans dødsfiender, da det jo var han som styrtet zardømmet. Andre betraktet ham som en vimsekop som gjennom sin politikk bante veien for Lenin. Dette anklages han for i dag, og han svarer sine angripere med, at de er pronazistiske, ukrainske separatister og antirussiske intriganter. Og dette viser, hvorledes emigrantenes meninger og organisasjoner er et kaos i innbyrdes uenighet.

På møtet i München sa Kerenskij, at Vesten ikke forstår russerne. Som eksempel nevnte han utenriksminister Dean Achesons uttalelse om Sovjets utenrikspolitikk, som ble betegnet som en direkte fortsettelse av zarismens imperialisme. Nei, sier Kerenskij, russerne har intet tilfelles med den kommunistiske imperialisme som er et internasjonalt fenomen av helt ny karakter. Han er således uenig med både sine landsmenn og med Vestens politikk. Og nå venter man på hvilke metoder han vil anvende for å løse emigrantenes evige problem.

Kerenskij vil opprette et demokratisk Russland på grunnlag av folkets frie valg, og skal noe slikt settes i verk, krever det handling, opprør. For så vidt er han i overensstemmelse med

«Voice of Amerika», som tar sikte på det samme, og av den grunn har han amerikansk sympati. Emigrantenes håp er med andre ord at diktaturet skal styrtes innenfra og at de så kan reise hjem og begynne, hvor de slapp for 34 år siden. Dette er tragedier, for det er ønsketenkning, teorier og hypoteser. Det samme gjelder Mikolaczyk fra Polen og Zenkl fra Tsjekkoslovakiet, for skjellen er bare at de to siste har vært utenfor fedrelandets grenser i langt kortere tid og der for står virkeligheten nærmere. Alle nærer et håp om, at den russiske tragedie vil bli løst, og alle er vel klar over at den må løses innenfra — av nåtidens russere. Kerenskij vil i alle fall tilhøre historien — ikke det som kommer men det som var. Det må bli nye menn med nye ideer, som skal kunne ta kampen opp mot Kremis diktatur, og selv om «Rådet for det russiske folks befrielse» kan få sin moralske betydning og vil bli mødt med sympati overalt vest for jernteppet, er det bare en indre omveltning som kan føre til varige resultater. Og det tar tid og er avhengig av så mange uberegnelige tilfældigheter, at det ikke er mulig å spå om fremtiden.

Snak så om å sitte i glasshus!

Han forstår dem

Den kjente forfatter og forsøker, tidligere sysselmann på Svalbard Helge Ingstad, skriver i en artikkel i «Dagbladet»:

«I denne tiden kommer det jevnlig unge mennesker til meg og vil vite hvordan mulighetene er i USA, Canada, Alaska m. v. fordi de vet at jeg har vært der. De sier rakt ut: Det stelles slik for oss her i Norge at nå vil vi ikke mere.

Jeg forstår dem.»

De gamle demonstrantene er nå blitt makthavere. Det er så mye de ikke tåler lenger. Når vi i opposisjonen kritiserer en statsråd eller regjeringen, heter det med løftet pekefinger: Hysj! Det kan skade landet. Det er til og med skrevet at det er landssvik å kritisere. Dagbladet.

Koreakrigen og omsorgen for de syke

Nedverdiggende for all menneskelighet og sivillsasjon
- og en skamplott på FN

Dansk overlæge kommer med flengende
kritikk av de umenneskelige forhold

Det er sagt mange pene ord gjennom de senere måneder om den måten hvorpå FN-myndighetene har tt hånd om Koreakrigens virkelige ofre — den flyktende befolkning. Vi har kunnet lese glandsbilledframstillinger fra selvornøyde sanitetsoffiserer innen De forente armeer, der det ikke fra vært grenser for hva Vestens offervilje har kunnet utrette. Vi på vårt hold har imidlertid lært såpass meget av de siste 10 — 11 års propagandistiske ordgyderi, at vi etterhånden har mobilisert en ikke ganske liten porsjon skepsis, som ikke er fullt så prangende som forsiden.

I dansk «Politiken» for 21. aug. d. å. finner vi en kronikk av overlæge dr. med. Jørgen Røjel, som er sjef for de av danskene utsendte hospitalskip «Jutlandia» — det samme som det opprinnelig var meningen å føre våpenstillstandsforhandlinger ombord i.

Dr. Røjel gir en flengende kritikk av forholdene, en kritikk som bare lite samsvarer med hva vi har fått høre fra annet hold. Bl. a. skildrer han et besøk i et flyktningshospital opprettet av det såkalte UNCAK (United Nations Civil Assistance Command Korea) og av denne skildring tillater vi oss å hitsette:

«— Hospitalet» er placert i en sanking i terrenet lige syd for Hahnfloden, og efter de mange dages voldsomme regnskyl, er det hele et bundløst, morads. Under en slags halv tag ligger og sidder 6—700 mennesker, nogle paa den bare jord, andre paa sivmaater gennemvædet med urin og afføring. I halvmørket herinde varer det noget, inden man erkender alle detaljerne klart; det er et ufatteligt syn. I et hjørne afskærmet med sivmaatter ligger de friske koppel-fælde — de fleste av dem hørn, hvis ansigtstræk er næsten ukendelige paa grund af de store vædskende saar. Et annet sted ligger tyfus- og dysenteripatienter og afleverer deres afføring paa jorden. Her er der tilfælde af plet tyfus — her en ung pige med stivkrampe, hun ligger med nakken

stærkt tilbage, nøjet pændt som en flitsbue; et andet sted ser jeg spædalske, det hele blandes sammen i et haabløst kaos. Mange af patienterne har desuden voldsomme hungerødemer, og hos en enkelt patient har ødemvædsken ligefrem sprængt huden.

Det, der næsten virker stærkest paa mig, er den stilhed, der er herinde — dødsstilhed; alle er hensunkne i apati, og alrig glemmer jeg det blik af haabløshed, som jeg ser i en mors øjne, medens hun sidder med et lille døende barn ved sit slappe indfalne bryst. De koreanske læger, der heltmodigt slider her, kan hverken skaffe mad nok eller medicin til disse ulykkelige.

«Dette «hospital» er nedverdiggende for al menneskelighet og civilisation, det er en skamplott paa FN. — Det burde trods krigens vanskeligheder ikke ske, at folk i dag dør i tusenvis i Korea, fordi de moderne lægemidler ikke er tilstede — og det værste er, at en væsentlig grund til elendigheden er daarlig administration og manglende samarbejde blandt FN's forakal lige hjelpeorganer.*

Vi skulle anta at det som her er sagt gir en sandere skildring av berfrielseskrigens sande gloire enn all den ha-stemte panegyrikk som vi ellers er vant med å bli tutet ørene fulle av.

Kongelige ord

Den 26. oktober 1944 holdt H. M. Kongen nedenstående tale i den norske radiosending fra London. Da talen ikke er gjengitt i den utgitte samling av Hans Majestet's taler i årene 1940—45, antar vi det vil ha alminnelig interesse å bli kjent med det som dengang ble sagt fra aller høyeste hold og som — utenom NS-hold — vakte stor begeistring og almen tilslutning. Muligvis finnes det enkelte som senerehen kom til andre resultater.

Talen er sålydende:

«Se, nå flammer offerbålet over fire verdensdeler. Se, nå rammer offerstålet alle løgnens sorte sjeler. Se, nå lyser sannhets luer over jord.

bariet. I vår nasjonale kamp har de norske kommunistene vært blant de fremste til å mobilisere folkets kampkraft mot undertrykkerne og mot dem som ikke vil at utviklingen etter krigen skal skje på konstitusjonens grunn.

Veien til et fritt, uavhengig og folkestyrt Norge går gjennom lojalt og intimt samarbeid med alle de forente nasjonene — også Sovjet-Samveldet. Den går gjennom et like oppriktig samarbeide mellom alle ærlige patriotiske krefter i det norske folket — også kommunistene.

Vi har hatt tallrike vitnesbyrd om den sovjetrussiske regjering og det russiske folks vennskap og sympati for vårt land. Og vi har med beundring og begeistring fulgt Sovjet-Samveldets heroiske og seirrike kamp mot vår felles fiende. — Det er hver nordmanns plikt å vte

Et nytt bud gir jeg eder . .

HAR DU GLEMT
DET ELLEVTE BUD ?

Når vi nå er begynt å drøfte samfunnspolitikk på lengere sikt, kan det ha sin interesse å friske opp igjen en gammel historie, som har adresse til oss alle og som våre feller i statens konsentrasjonsleirer for politiske fanger under de gudløse vakt hold hadde megen glede av:

Det fortelles at det i det andre århundre etter Kristus levde en biskop som vandret omkring i sitt bispedømme forkledd som tigger. Han ville prøve å finne ut om prestene virkelig var gode hyrder for hjorden eller om de tedde seg som leiefolk som utnyttet den.

En sabattkveld kom han til en prestebelig og ble godt mottatt av prestens unge kone som laget i stand et godt måltid for ham. Mens han spiste satt prestefruen hos ham og pratet med ham. Hun beklaget at han som var så gammel skulle være nødt til å vandre slik omkring. I samtalen løp spurte hun ham litt ut om Gud og hans verk. Men mannen svarte ikke. Prestefruen ristet bekymret på hodet over hans uvitenhet og sa:

— Men De vet vel i det minste hvor mange bud Gud har gitt oss?

— Ja, elleve, svarte mannen fort.

Hun fortalte ham at det var ti og ba ham lære budene utenat.

Senere på kvelden listed biskopen seg inn i prestens studerkammer. — Han fortalte hvem han var og ba om å få holde en preken neste dag. Morgen etter møtte prestefruen til sin store forundring ikke en tigger, men en biskop i fullt ornat. Da biskopen steg opp på talerstolen begynte han sin preken med følgende ord:

— Folk flest tror, at det ikke er mer en ti Guds bud, men det fins elleve og jeg skal nå preke over det ellevte budet.

Og så leste han ordene: «Et nytt bud gir jeg Eder, at I skal elske hverandre», og så holdt han en så gripende tale om dette budet at ingen av de tilstedeværende glemte det igjen.

Ti stille — ikke syng — vi kan bli minnet om Hitlertiden

Innenriksdepartementet i Hessen har forbudt alle sanger som fører tankene tilbake til Hitlertiden. — Politiet har fått ordre om å gripe inn hvis slike sanger blir sunget på offentlige steder, og det kan også gripe inn, hvis de blir sunget i private hus så høyt at de kan høres utenfor. — Blandt sangene er Horst-Wesselsangen, ubåtsangen «Wir fahren gegen England» og Badenweilermarsjen.

Et liknende forbud er innført i Nedre Sachsen og Bayern, og i München fandt politiet forleden på å forby den amerikanske schlageren «Endjoy your

En liten hilsen til våre innesperrede kamerater i alminnelighet, og til min personlig gode venn, oberst Sundlo, i særdeleshet

Av Ivar Frihaug—Osa

Herr redaktør!

Jeg vet meget godt, hr. redaktør, at Deres spalteplass er i høy grad beskåret, og jeg har alltid rettet mig etter det, i de leilighetsvise notiser jeg har fått plassert i bladet.

I dag ber jeg allikevel om litt mere spaltesrom, og jeg er forvisset om, at De ikke vil nekte mig den. De er enig med mig i, at våre kamerater, som fremdeles daglig gjør bekjentskap med piggetråden, trenger av og til å få visshet for at de dagstøtt er i våre tanker, og at frigjøringen av dem står som første post på rettssvikkoppgjøret. Det kan være en mager trøst, Gud bære, men det er dyktige folk i arbeide nå, og engang må vel også Gundersen gi tapt. Han kan få nok å bestille med mareridt av de dødsdømte — ikke minst Skancke .

Av de kamerater som fremdeles selgpines innenfor sperringen, er det oberst Sundlo, som står mitt hjerte nærmest. Vi traff Iverandre i Drammens Tidende først i 20-årene, og kom senere til å «kjempe» litt sammen i den økonomisk, svakbyggede «festning» som ble kalt «Møre Dagblad». Vi holdt også kontakten med hverandre i de årene jeg var i Kanada.

Og så — så, kjære Sundlo, skulle vi to ende som — «Landssvikere»! Ja, er det ikke storartet? Du, en av våre mest uredde offiserer, og ivrigste forsvarsvenn vårt land har hatt! Og jeg som grått av sinne for grensefestningene i 1905! Jeg var den 3dje beste skytter i Telemarkens bataljon i 1897, og jeg minnes som det var igår da oberst Schau kalte oss 4 medaljekarere fram under oppstillingen, og overleverte oss medaljene med de ord: «Bær dem med ære, gutter!» De ord har jeg aldri glemt, og jeg fastholder til mitt siste åndedrag, at det er noe for dømt sludder med denne landssvik beskyldningen mot mig. — Og mot dig og alle de andre.

Men det er sant. Du ble jo frikjent for «landssvikeri». De bolde dommere kunne ikke klare å «vri» det til, så de fikk sette en nasjons største skjendelsstempel på dig! Enda du hadde jo 3 kanoner fra Tordenskjolds dager å forsvare Narvik med? Og den 4de på en jernbanevogn. Monsen hadde blitt litegrand forsinket.

Nåvel, kjære Sundlo, i dag vil jeg konfrontere dig med dig selv. Du kan ha godt av å bli stilt ansikt til ansikt med dine skammelige «misgjeringer». Det må jo være for dem du fastholdes. For «landssvik» er det alt nå ikke.

Som du nok husker, holdt du et foredrag i Oslo den 27de september 1940 om «Vårt forsvar og krigen i Nord-Norge». Jeg har et referat av dette foredraget, og jeg vil hilse dig med et lite utdrag av det. Du kan stå ved hvert evige ord den dag i dag. — Og leserne av «8. Mai» kan ta det som er hilsen fra dig.

Den første del av foredraget var

dre har levet og dødd i sine daler uten å skjønne at det var nødvendig med et forsvar, fordi ingen har sagt dem det.

Obersten skildret valgenes stemmestem-jakt. Det er klart at den som kom og ville si, at det var nødvendig med et forsvar, at vi måtte ut med en 100 millioner kroner eller så til det, da er det klart at hans sjanse til å bli valgt ikke var særlig stor. Derfor ble det ikke sagt. Stemmene falt på dem som ville spare utgiftene til et forsvar. Så fikk vi heller ikke noe, og på det gikk nasjonen i grøften den 9de april. Det er en helt logisk utvikling. Vi traff Nemesis den dagen.

Som eksempel på hvordan man så på det å agitere for vårt forsvar, nevnte obersten, at general Gulbrandsen en gang var nektet å holde foredrag om vårt forsvar på en av våre ekser-serplasser med den motivering at politisk agitasjon ikke var tillatt på ekser-serplassene.

Taleren kom også inn på fenomenet kaptein Kullmann som sa, at han ville nekte å gå i krig. Det tok et helt år før man kunne bli ham kvitt. Han omtalte også den katastrofale mangel på befal i den norske hær. En avis kunne således skrive, at det ikke var flere offiserer i vår hær, enn det var funksjonærer i Vinmonopolet! Og år etter år ble vi sittende med en forsvarsfiendtlig regjering, en regjering hvis sjef en gang — i 1935 — sa under et foredrag i Drammen den 1. mai: «Når skurken ikke ser noen annen utvei, da blir han nasjonal». Det er den samme regjering, hvis fleste medlemmer har båret «det brukne gevær» og gått under en rød klut den 17de mai! Det er slike politikere som har kjørt den norske nasjon i grøften, partipolitikken i det hele.

Obersten minnet om at det var blitt innført en hærordning som nødvendig gjorde at de ansvarlige norske myndigheter måtte varsle 2 måneder før en krig brøt løs. Det ble også direkte sagt, at et slikt varsel også skulle bli gitt — med den følge, at da vi nå mobiliserte, så satt tyskerne på depot trappen og sa goddag! Hans eget regiment i Nord-Norge trengte 7 døgn for å bli mobilisert, og enda måtte da all trafikk foregå normalt tilsjø og tillands. — I mange år hadde regjeringen skjeldt ut offiserene, men i krigen kom stakk den av og sa til soldatene at nå fikk de værsgod å slåss. Og guttene sloss også — de hev det nordmanns ry for tapperhet og pliktroskap.

Taleren gikk så over til nærmere å omtale sine krigsopplevelser i Nord-Norge, og da især det som hendte i Narvik, først senkningen av de to norske panserskip «Eidsvold» og «Tordenskjold».

I Narvik var stasjonert en bataljon I. R. 13. Men Narvik var den rene rottefell, slik som byens heliggenhet er, og obersten hadde sagt fra om, at han ikke ville ha noen av sine folk der, men derimot på noen lengere inn

Gustaf VI «verdens lykkeligste konge»

Konstaterer The Saturday Evening Post.

Den amerikanske journalist Ernest O. Hauser har i The Saturday Evening Post, som med sine 4 millioner i opplag er verdens største ukeblad, under titlen «Verdens lykkeligste konge» skrevet en stor artikkel om kong Gustav VI Adolf og det svenske kongehus som han inngående har studert under et opphold i Sverige. Forfatteren er fyllt av oppriktig beundring for kongen og hans hus.

I artikkelen forteller han om kongens mange år som kronprins og om hans gedigne utdannelse. Han sløste ikke bort tiden med lystseilas og cock tailparties, skriver han. Gustav Adolf var født til studier, konstaterer Hauser og tilføyer at han — om han ikke hadde vært predestinert til å bli konge — kunne blitt professor i arkeologi eller sjef for et museum for orientalsk kunst. Kongens reisefølge i studieårene hadde et svare mas med å følge med på museer, forelesninger, utgravninger og rundturer i antikvitetsbutikker. Den samme grundighet viser han nu som regent. I motsetning til sin kollega i Buckingham Palace som såvidt blir høyt underrattet av ministrene, er den svenske konge et arbeidende medlem av regjeringen — og det er han forøvrig ifølge grunnloven.

Artiklen opplyser videre at kongen og den sosialdemokratiske regjeringen er helt enig om svensk nøytralitet i den kalde krigen, men at kongens personlige sympatier går i vestlig retning. Han har imidlertid intet annet å gjøre, da det er en uskreven overenskomst mellom Russland og USA at sålenge Sverige ikke slutter seg til A-pakten, vil heller ikke Russland inkorporere Finland.

Et lengere avsnitt vies kongens giftermål og hans mange reiser og omfattende studier, bl. a. får man vite, at kongen var med på en utgravning i Korea hvor man fant en gullkrone i et gravkammer. Kongens samlinger av orientalsk kunst omtales med respekt.

Forfatteren har fått anledning til å bese kongens og dronningens leilighet på Stockholms slott og beskriver den inngående. Kongens motagelsesrom taltaler ham sterkt, og enn mer tiltales han av ikke å støte på bevopnede livvakter overalt i slottet. De som skal i audiens, går inn gjennom en ubevoktet port og har siden bare å ringe på en dørklokke. En kongelig betjent i livré tar imot og så får man vente et minutt eller to i et lite forværelse. Og kongen selv åpner raskt døren til rommet og ber besøkeren komme inn — «ikke ulik en doktor som kaller på neste pasient». Han taler med en lav, velklingendende stemme og har den hele tid et fast grep om samtalen. «Her er en mann, sier man til seg selv, som ikke har ødslet med mange av sine dager, men som har tatt livet alvorlig!» Kongens sekretær Erik Sjøqvist beskrives som en distingvert arkeolog som i lærdom besitter en like stor pondus som en professor ved Princeton. Kongens dagsprogram gjengis detaljert og Hauser noterer at kongen og dronningen seg imellom taler engelsk. Hauser skriver også ut-

over fire verdensdeler. Se, nå rammer offerstølet alle løgnens sorte sjeler. Se, Hitlerer nærmer seg Norge over jord.

«Russeskrekke» er ikke et fenomen av ny dato. Vi kjenner myten om de russiske sagfjellerne under tsartiden. Det nye som kom til etter den russiske revolusjon var «bol sjevikskrekken».

Til dags dato mangler vi det ringeste bevis for at Russland har hatt aggressive planer overfor Norge. Vi savner derimot ikke beviser for at russe- og bolsjevikfrykten systematisk er oppagittert av makter og kretser som hadde aggressive planer mot Russland. Bevisene er til overflod til stede i den politiske historie fra 1918 til i dag.

Det er representantene for disse reaksjonære kreftene som har søkt å framelske en slik skrekke i det norske folket, det er kretsene som er interessert i å få støtte av den norske befolkningen til Hitlers krig mot Sovjet-Samveldet, og det er kretsene som vil det norske folkestyre til livs etter krigen.

Internasjonalt har Sovjet-Samvel det vært den avgjørende faktor i demokratiens kamp mot Hitler-bar

gen, ubåtsangen «Wir fahren gegen Engeland» og Badenweillermarsjen. Et liknende forbud er innført i Nedre Sachsen og Bayern, og i München fandt politiet forleden på å forby den amerikanske slagteren «Endjoy your self» fordi politiet ikke hørte noen forskjell på denne og Horst-Wesselsangen!

Gjengivelsen skjer etter Norsk-Sovjetrussisk Sambands minnebrosjyre fra 1949: «Sovjetsamveldet sett med norske øyne». Brosjyren rummer uttalelser fra en lang rekke prominente personer, bl. a. fra generalsekr. Trygve Lie og fra generalene Beichmann, Berg og Helset. Ingen av dem synes i synderlig grad å ha hatt kjennskap til det gamle ord om at «tale er sølv, men taushet er gull». Nu i A-paktens tidsalder virker nemlig uttalelsene nokså merkverdige.

LYKKELIG TILTAK.

«Morgenbladet»s bridgeredaktør, R. Halle, karakteriserer beslutningen om bridgesendinger i radioen som «ett av de lykkeligste tiltak i Fostervolds regjeringstid». Salige er de beskjedne; hr. Halle er også sjef for Høyres pressekontor.

te han en aften sin finansminister med disse ordene: «Herr finansminister, jeg har noen dårlige nyheter til De. USA har nettopp gått fra gullet!»

Dette eksempel pelyser utmerket Roosevelts tilsynelatende egenmektige opptreden. Eksemplene kan forfløses og gjøres ennå tydeligere og kan bare forklares ut fra hans egen karakter og hans hemmelige rådgiveres innflytelse. Som en viktig regulator i det økonomiske liv (i et fritt liberalistisk samfunn) er bestemmelsene om gullprisen. Det kan kanskje interessere noen å få vite hvordan denne mekanisme ble passet under Roosevelts presidenttid. Jo, mens Roosevelt spiste sitt morgenegg på sengen satt hans nærreste politiske venner hos ham og diskuterte forskjellige ting som kunne og måtte gjøres. Da kunne Roosevelt si, når talen falt på gullprisen, at «3x7 er lykketall». La oss heve prisene med 21c pr. ounce. Dean Acheson, som da var assisterende justisminister motsatte seg disse fullstendig vanvittige manipulasjoner som ingen hensikt tjente uten å berike visse grupper av finansfolk. Roosevelt ble rasende og Acheson tok sin hatt og gikk. Det ovenfor nevnte sitat er et faktum, og viser sannheten i gamle Axel Oxenstiernas ord til sin sønn: «Du vet ikke med hvilken liten forstand verden regjeres».

Det kan nå være på tide å presentere en mann som kom til å øve den mest skjebnesvangre innflytelse på Roosevelt og hans senere politikk, skaper av den såkalt «Morgenthauplan» som gikk ut på Tysklands destruksjon, Henry Morgenthau. Det er om ham skribenten og politikeren Garner sier: «Wallace har vanvittige ideer, Morgenthau ingen. — Han er servil, jeg mener ikke lojal. Jeg mener servil overfor Roosevelt!» Det var ved begynnelsen av hans politiske karriere. Senere skulle det te bilde utvides. På den tid var Morgenthau et ubeskrevet blad i amerikansk politikk. De få mennesker som kjente ham visste at han var en mann som ikke hadde lyktes hverken i forretningslivet eller med

sine studier, og at faren derfor hadde fått ham anbragt ute på landet som en «Gentleman Farmer» med hanevis av penger. Garners uttalelser om Morgenthau ligger helt på linje med det vi tidligere kjenner til om mannen. Når han nu plutselig kom til å spille en rolle i amerikansk politikk kan vi derfor tro at hans ideer har vært utklekket av andre, dvs. i første rekke av Roosevelt selv og dernest av hans «Brain-trust» med folk som jødene Baruch, Frankfurter og Rosenfeld i spissen.

I denne forbindelse kan det være verdt å nevne en uttalelse av en av hjernetrustens medlemmer til den kjente undervisningsreformator Dr. William A. Wirt. Vedkommende som avgav uttalelsen har selv vedkjent seg den, men har forsvart seg med at den «ble avgitt som en spøk» — nå kan enhver overbevise seg om i hvilken grad spøken var vellykket!

«Vi tror vi har Roosevelt midt i en stri strøm, og at strømmen er så sterk at han hverken kan gå tilbake eller unnsilpe fra den. Vi tror vi kan klare å holde Roosevelt der inn til vi er klare til å erstatte ham med en Stalin. Vi tror alle at Roosevelt bare er denne revolusjons Keren sky. Vi er innenfor. Vi kan kontrollere innflytelsens gater. Vi kan få presidenten til å tro at han treffer bestemmelsene selv». Her sier m. a. et fremtredende medlem av hjernetrusten at det ikke var presidenten, men anonyme folk bak ham som regjerte USA og bestemte den politiske kurs landet måtte følge. (Jfr. det ovenfor anførte om reguleringen av gullprisen).

I mens led det mot nytt presidentvalg i 1936, og Roosevelt gjorde alle forberedelser for å sikre seg seieren. Hans alvorligste konkurrent denne gang så merkelig nok ut til å bli en av hans egne partifeller, guvernør Huey Long fra staten Louisiana. Long var en merkelig mann. Han hadde arbeidet seg opp fra ingenting og satt nu som faktisk diktator i sin stat. I motsetning til Roosevelt hadde han forstått å realisere sine planer på det økonomiske område. Mens resten av USA levte på de nådepenger Roosevelt delte

ut — og som han ikke lot Louisiana få del i, da han fryktet dette ville styrke Longs posisjon — satte Long i gang en rekke størstilette statsarbeider. Statens veinett ble bygget tidsmessig ut, nye broer ble bygget, universiteter, skoler og hospitaler reist over hele landet. En rekke sosiale reformer ble ført igjennom. På toppen av det hele erklære Long Roosevelts økonomiske politikk krig I stedet for å brenne hveten og helle petroleum over frukten påviste Long at problemet var å få «overfloden» distribuert og ikke ødelagt.

Roosevelts svar uteble ikke. Han forsøkte å «kjøpe» Longs menn. — Men Long var på sin post og forbød noen å ta imot penger fra sentralregjeringen i Washington uten hans godkjennelse. Det er mulig at det var denne begivenhet som fikk Long til å sysle med tanken om å danne et 3. parti i USA — med det helt selviske formål å skaffe ham selv presidentembetet. Demokratene d.v.s. den majoritet som var for Roosevelt, ble slått med panikk da eksperter mente at dette parti ville skape store sjanser for et nederlag for Roosevelt. Den 8. okt. 1935 ble imidlertid faren avverget. Long ble myrdet mens han inspiserer et hospitalsbygg i hovedstaden.

I mens hadde Roosevelt vært opp tatt med å sikre sin stilling på annet hold. Hans økonomiske politikk var slått feil. De ting som hadde bidratt til å sikre økonomien var blitt trumfet igjennom på tross av hans personlige motstand eller ignoranse (f. eks. saneringslovene for bank vesenet). Naturkatastrofer hadde rammet jordbruket (smlg. Steinbecks roman «Vredens Druer») og regjeringen hadde ikke maktet å hjelpe farmerne. Nå vendte han seg i stedet til arbeiderne og den gamle fagforeningsformannen John L. Lewis til å organisere en ny fagbevegelse CIO, som skulle virke som en bunge for stemmekveg ved valget. Herved fikk også kommunistene vinn i seilene. Som en ny organisasjon trengte CIO folk med erfaring under oppbygningen av organisasjonsapparatet, og det lyktes en mengde kommunister å trenge seg

inn og besette en rekke nøkkelstillinger. Da Lewis omsider ble klar over dette tok han uredd kampen opp mot de rødes innflytelse og trengte dem tilslutt ut. Roosevelt var som vanlig uinteressert, Kommunistene var også stemmegivere. — Men det varte mange år før kommunistene ble utrenset — og ennå sitter trolig mange farlige folk igjen i sine nøkkelstillinger.

Imidlertid fikk Roosevelt en uventet støtte fra det økonomiske liv. I 1935 begynte en ny konjunkturopp gang. Flere og flere industrigrener kom i full beskjeftigelse og arbeidsløsheten sank. Dette inkasserte Roosevelt flott som en seir for sin politikk, på tross av at oppgangen var kommet nettopp på tross av denne.

Valget stod i den begynnende oppgangs og krigsfryktens tegn. Tyskland hadde besatt Rheinland og innført den alminnelige verneplikt i strid med Versaillestraktatens bestemmelser. I denne forbindelse øste Roosevelt gylnne løfter ut til begge sider. Som vanlig i amerikansk valg kamp ble det smurt tykt på, og det virket. Levestandarden skulle gjenreises og USA holdes utenfor en eventuell krig i Europa! «Vi er ikke isolasjonister uten i det at vi forsøker å isolere oss helt fra krigen. — Jeg hater krig. Jeg har tilbragt utallige timer for å tenke og planlegge hvor dan krig kan bli holdt vekk fra denne nasjon(!). Men under handlingen av «Neutrality Act» (1936) uttalte han at spørsmålet om krig eller fred ville være avhengig av presidenten og den som til enhver tid innehadde posten som utenriksminister. Vi vil be leserne være oppmerksom på denne siste formulering. Da var valget avgjort. Demokratene hadde vunnet en overveldende seir. Sosialistene var nesten utslettet og republikanerne redusert til en avmektig minoritet. En ny kongress — som er blitt karakterisert som den sletteste i USA's historie — ønsket den gjenvalgte president velkommen. Neste valg skulle være i 1940.

I Narvik var stasjonert en bataljon I. R. 13. Men Narvik var den rene rottefell, slik som byens heliggenhet er, og obersten hadde sagt fra om, at han ikke ville ha noen av sine folk der, men derimot på noen lengere inn i landet. Han fikk imidlertid kontrordre. Sjefen for bataljonen hadde vært så uheldig å brette armen en tid før, og han hadde desuten hjerte feil. Og så hadde han ikke vært i tjeneste på 14 år! Og 3/4 av bataljonen 7—800 mann, hadde overhodet ikke skudd et skarpt skudd med sine geværer! Og mot dem, ute på havnen, lå det tyske krigsskip med 30—40 hurtigskytende kanoner. På norsk side disponerte man 4 kanoner, de 3 av antikkvert årgang.

Fra de blokkhus som var satt opp og bemannet ble det ikke løst et eneste skudd, enda obersten hadde sagt, at det var bedre å skyte formegget en for lite. Årsaken til dette, sa obersten, måtte være at den norske soldat ikke i en fart klarte å sjalte sitt sjeleliv over fra fred til krig, fra en fredelig syssel til det å skyte på noen med skarpt.

Obersten omtalte så sitt møte med generaløyntant Dietl i Narvik. Byens gater var fulle av folk, byen var ikke evakuert, og obersten ville ikke ta ansvaret for de mange sivile som ville blitt drept om det var åpnet fiendtligheter. Derfor overga han byen.

Og her avslutter jeg referatutdra-

vert arkeolog som i lærdom beslutter en like stor pondus som en professor ved Princeton. Kongens dagsprogram gjengis detaljert og Hauser noterer at kongen og dronningen seg imellom taler engelsk, Hauser skriver også utførlig om tronfølgeren og beskriver den lille prinsen på Haga som hele nasjonens «rågblonda» yndling.

VALGDAGEN NÆRMER SEG I ENGLAND.

Arbeiderpartiet i Attlees valgkrets har gjort ham oppmerksom på at han må ordne seg til parlamentsvalg i oktober. For noen dager siden besøkte Attlee sin valgkrets, og det anser en som et sikkert tegn på at valget nærmer seg.

get. Og jeg er forvissset om at du ville handlet akkurat likedan i dag i den samme situasjon, kjære Sundlo. Du har ingen ting å bebreide dig. Vær bare ved godt mot.

Ivar Frihaug-Osa.

Boken som vil leve i norsk historie

er dr. jur. Gustav Smedals bok

«PATRIOTISME OG LANDSVIK»

Den gir et tidbillede av okkupasjonstidens Norge og av de politiske forfølgelser etter frigjøringen.

Den er det skarpe angrep som er rettet mot oppgjøret, og myndighetene har ikke kunnet angripe den, fordi fremstillingen er helt korrekt.

Bokladeprisen var hittil kr. 12,— for det innbundne eksemplar.

Grunnet utenlandsreise og for å få restopplaget brakt ut er prisen nå nedsatt til kr. 8,— fritt tilsendt, og hvis minst 5 eks. bestilles samtidig, blir de porto fritt tilsendt mot innsendelse av kr. 35,—.

KARL SEELAND - OPPEGÅRD ST.

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

Hvem har tvunget regjeringen Gerhardsen til å kullkaste planene om krafteksport?

Terbovens medarbeider dr. Koch gir Historisk Institutt opplysninger om forhold under okkupasjonen

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Etter hva Deres korrespondent erfarer har en av Reichskommissar Terbovens nærmeste medarbeidere under okkupasjonen av Norge, Regjeringspresident Dr. Koch, som var Hauptabteilungsleiter für Verwaltung i Reichskommissariat i Oslo, for kort tid siden hatt besøk av den norske vitenskapsmann Magne Skodvin fra Det Historiske Institutt i Oslo. Skodvin var ledsaget av presse-attaché Oddvar Aas ved den norske legasjon i Bonn. De to herrer hadde en lengere samtale med Reichskommissars medarbeider og spurte ham inngående ut om forskjellige forhold under den tyske okkupasjon av Norge.

Det Tyske Historiske Institutt i München som vi har omtalt tidligere, forbereder seg på en livligere korrespondanse med Det Historiske Institutt i Oslo, med sikte på sine undersøkelser av den annen verdenskrigs epoke.

En ganske interessant utvikling er at dette tyske institutt er kommet i miskredit hos hele den vestorienterte vest-tyske presse — tiltross for at instituttets ledelse er absolutt anti-nasjonalistisk. Årsaken til denne utvikling er at Instituttet — som vi alt har bebudet — har utgitt «Hitlers Tischgespräche 1942-43». Det forlyder at det kan ventes visse personalforandringer i Instituttets ledelse, idet man på høyeste hold ønsker ennå «pålitterligere» vitenskapsmenn.

Det tyske tolkepoliti er ikke å lite på

Under en vepnet konflikt vil et stort antall offiserer og menige desertere

Privat til «8. Mai» fra Bonn.

Den østtyske politikompanisjef Horst Kretschmar, er desertert og er kommet over til Vest-Tyskland. Til de amerikanske okkupasjonsmyndigheter uttaler han at den 60,000

Hvorfor Hitler

Våre naboland etterlyser forgjeves regjeringens offisielle redegjørelse

En fortieelse som setter vår egen kraft-situasjon i et uforklarlig lys

Den storstilte planen om eksport av elektrisk energi til våre naboland er forlenget offisielt skrinlagt av regjeringen Gerhardsen. Fra avisenes side har spørsmålet siden vært omgitt av dyp taushet, og det hele minner atskillig om såpeboblen som brast.

Men så bagatellmessig er likevel ikke saken, og visse tegn tyder på, at den i dag forties i bevisst hensikt. I svenske og danske aviser diskuteres den derimot fremdeles, og ved teknikerkongressen i Stockholm, forleden var den blant hovedtemaene på dagsprogrammet.

Som kjent tok planen sikte på kraftoverføring — hånd i hånd med utbyggingen av vår kraftforsyning. Denne utbyggingen ville ikke bare ha dekket vårt eget behov, men også nytiggjort våre verdige kraftressurser som eksportvare. Det var en plan som ville gjøre oss selv uavhengige av brennstoff fra utlandet, og som ville representere en inntektskilde av nasjonalekonomisk betydning langt inn i fremtiden.

Planens tekniske detaljer var fullt utarbeidet, forhandlingene med Danmark og Sverige var langt fremført, — bl. a. hadde den svenske riksdag vedtatt finansieringen av planens gjennomføring på svensk område. Så satte regjeringen Gerhardsen punktum for sakens videre utvikling.

Grunnlaget for regjeringens avgjørelse har aldri vært offentliggjort i detaljer, — selv ikke overfor våre naboland har regjeringen gitt en fyldestgjørende forklaring, — noe som hverken svensk eller dansk presse legger skjul på. I dessto større grad har den norske offentlighet grunn til å vie saken oppmerksomhet.

mann sterke politiarmer er en faktor som man bare kan regne med når alt går godt. Skulle det derimot vise seg at disse blir nødd til retrett under en eventuell vepnet konflikt mellom øst og vest, er kampporalen så dårlig, at et stort antall vil komme til å desertere.

Kretschmar regner med at omlag halvparten av offiserene kan regnes for å være lojale mot russerne. Av de

tUvilfømsomt foreligger det årsaker som ikke tåler dagens lys. Ikke bare er eksportplanen kullkastet, men også den oppinnelige plan om utbygging av våre kraftverk er stilt i bero. I realiteten er Norge i dag et nøddested land med omsyn til elektrisk kraft. Det er en sammenheng i denne utviklingen som ikke kan bortforklares — heller ikke forties i det lange løp.

Er det atter et bevis

på at vår lovpriste frihet er prisgitt andre interesser enn våre. Også dette er nemlig en mulighet våre nabolands presse innsner muligheten av — selv om det antydes i forsiktede ordvalg. Hør bare hva Göteborgs Handels- og Sjøfartstidning sier i en av sine siste kommentarer til saken:

«Prosjektet om kraftoverføring fra Norge gjennom Sverige til Danmark er atter kommet opp, denne gang på en skandinavisk teknikerkonferanse i Stockholm. Planen vår på svensk side kommet så langt at den var vedtatt av riksdagen, som også hadde bevilget midler til å utføre de nødvendige anlegg på svensk side. Saken gikk likevel i stå. Nordmennenes bekymringer var at de ikke hadde tilstrekkelig med overskuddskraft, at de desuten savnet midler til å bygge ut kraftanleggene. Det er på dette punkt man gjerne skulle ha hatt klarere beskjed om hva som er foregått. Det burde ikke være umulig å skaffe Marshallpengen til et slikt formål, ikke vanskeligere enn å få et dollarlån til aluminiumsverk på Sunndalsøra.

Når spørsmålet på dansk initiativ atter er tatt opp, — er det da mulighet for at Norge har overvunnet sine betenkeligheter?»

Nytt fryktelig våpen uteksperimentert

8. Mai den eneste som har virkelig makt

Åpent brev til presidenten for NRK, herr direktør Erling Steen

Jeg lyttet lørdag aften den 8. ds. i Kringkastingen til åpningen av Røde Kors-uken i Oslo og de appeller, som der ble rettet til alle, om å støtte opp om NRK.

Etter fattig leilighet, har jeg gjennom årene støttet opp om NRK inntil «frigjøringen». Men etter «frigjøringen» er det slutt, både fra min side og alle mine pårørendes. Er De interessert i å erfare årsaken?

De er vel — hr. president — oppmerksom på, at en rekke sykepleiersker med et utpreget patriotisk sinnelag, enten søkte permisjon fra sine stillinger ved forskjellige sykehus her hjemme, eller sa sine stillinger opp for å reise til Østfronten for å pleie syke og sårede, som kjempet mot kommunismen. Det var flere av dem der søkte permisjon, som var stillet i utsikt, ja endog lovet å få sine stillinger igjen, da de kom tilbake. Men hva skjeddde? Jo, de sykesøstre som hadde fulgt sin innerste stemme og viss sinnbrandt etter å komme til fronten for å utføre en barmhjertighetsgjerning overfor syke og sårede, da man manglet kyndig hjelp til pleie av våre ni tusen sønner, som hadde forstått tingen, nemlig å bekjempe kommunismen på dens egen jord så den ikke skulle komme veltende innover Vest-Europa — ble fengslet; ubarmhjertig og på den mest bestialske måte som

man trodde bolsjevikene var alene om. Skulle våre sønner ligge å forblø på slagmarken, fordi man manglet kyndig hjelp? De som bærer Genfferkorset spør ikke om det er venn eller fiende, før de yter sin assistanse.

Men hva skjer, når disse oppfrenkede sykepleiersker kommer tilbake til fedrelandet? Jo, de ble spyttet på, kastet i fengsel og måtte utstå lange fengselsstraffe for sin oppfrende innatts. De fikk ikke sine stillinger tilbake, men måtte avgi til Staten de kroner de hadde tjent ved fronten ved sitt arbeide og tillike ilagt bøter osv.

Synes De, hr. president, at dette var en på«skjønnelse» som disse patriotiske kvinner fortjente? Og var det en kulturstat verdig?

Hvis De ikke var enig i at front-søstrene skulle straffes, hva har De — som president for NRK — foretatt Dem for å bøte på skaden? Var De enig med myndighetene som straffet dem, så vil det si det samme som at alle der har vært politisk forfulgt i dette land, aldri mere slutter opp om NRK. De politisk forfulgtes sympatiserende skarer vokser fra dag til dag, og man forutsetter, at også disse gjør felles sak med de politisk forfulgte for å yte rettferdighet med en snarlig oppreisning.

Argus.

Major Gabriel Lund må inndra sin bok «Dødsdømt»

Hans grove beskyldninger mot banksjef Bergan, politimester Lindheim og Landgraff var det rene oppspinn

Major Gabriel Lund var en av de hatsspyende herrer, som i 1945 fant seg beføyet til å skrive en bok om sine gjenvordigheter under okkupasjonen.

Boken fikk titelen «Dødsdømt». Noe mindre kunne det ikke være. I denne boken frotses herr Lund i uetterrettigheter. Han slenger ut den ene beskyldning etter den andre mot navgitte personer, og det — uten ringeste bevis for beskyldningenes riktighet.

I dag er Gabriel Lund blitt en stotrende løgnhals, som på sine knær må be om tynt øl.

Vi synes imidlertid at det ville ha vært mere tiltalende av Gabriel Lund, at han på eget initiativ hadde sendt ut en rettelse på sin bok, når han var klar over, at hans påstander ikke kunne bevises. Men såpas var han ikke. Han måtte med loven i hånd tvinges til det, og det på en slik måte at hele restopplaget av boken inndraes.

Den vanngang han nå ble tvunget til, viser seg i følgende erklæring offentliggjort i Adresseavisen for 10. september:

ERKLÆRING.

I min bok Dødsdømt, som utkom i 1945, står på side 216 i en note i forbindelse med liste over de Trondheimsmenn som ble skutt i oktober

Jeg beklager meget det forefalne og vil dra omsorg for at restopplaget av boken inndras og makuleres og at beriktigelse blir innklebet i de eksemplarer som er tilstillet bibliotekene. Dessuten vil jeg innrykke

UKEN

LEIPZIG-MESSEN MØRKLEGGES.

Den årlige Leipzig-messe er åpnet. Og etter hva det meldes blir den stort sett mørklagt for Vest-Europa — Noen timer før messen ble åpnet krevte de østtyske myndigheter russisk visum for alle vest-europeiske journalister. Beslutningen fører med seg at alle journalister blir utestengt fra messen, da det som regel tar 3 måneder for å få russisk visum. — De tyske tjenestemenn ved messen hadde ikke kjennskap til beslutningen før den forelå offentlig.

RUSSISK U-BÅT TIL FILIPINENE MED VAPEN.

Det filipinske forsvarsdepartement har sendt ut en advarsel mot en russisk ubåt, som en tror er på vei til Filippinenene med våpen og ammunisjon til de kommunistiske gerillastykker. — I kommunikeet het det, at ubåten har ligget utenfor Kinas kyst. I militære kretser er en av den oppfatning at russiske ubåter har gjort mange slike reiser for bl. a. å sette iland sovjet agenter på øyene.

SOVJET VIL IKKE HA PRESSE-FRIHET.

En resolusjon som skarpt fordømmer alle forsøk fra en regjeringens side å hindre avis-korrespondenters virksomhet er blitt vedtatt av FN's økonomiske og sosiale råd. — Det var 14 nasjoner som godkjente resolusjonen. Sovjet, Polen og Tsjekkoslovakia stemte imot.

FRA FESTIVALEN ÅR 2051.

«Alle løfter nå sine håndjern til et tr' ganger tre klirr for frihet og demokrati». (London Opinion)

DET GAR VARMT FOR SEG I PERSIA.

Den persiske post- og telegrafminister tærnet for en tid sammen i et blodig slagsmål med en deputert. Etterat han hadde opplyst at Persia ikke hadde råd til å forbedre radioforbindelsen i endel av landet, ble han omringet av flere deputerte fra denne landsdel som lofte ham ris. Da en av de deputerte syntes, at han burde ha avstraffelsen med det samme, gikk han til håndgripeligheter, og ministeren ble ille medfaren.

DEN KATOLSKKE KARDINAL MINDSZENTY SYK.

Det katolske blad Neue Wiener Tageszeitung melder, at kardinal Mindszenty er ført fra fengslet i Budapest til et ungarisk fiktivt sanato-

Hvorfor Hitler gikk mot Russland

Nå, når den vestlige verden har mannet seg opp mot den russiske fare, kan det ha sin interesse å minne om, hvorfor Hitler gikk mot Russland.

I november 1940 kom Molotov til Berlin og fremla sovjetregjeringens betingelser for å delta i firemaktpakten. Disse var:

1. Finland må tilhøre Sovjets interesseressfære.
2. Russland må få flåte- og andre støttepunkter ved Bosporus.
3. Bulgaria må på grunn av sin beliggenhet inndras i Sovjets forsvarsone.
4. Russlands interesser i områdene syd for Batum og Baku i retning mot Den persiske bukt må tilgodesees.
5. Sovjets interesser i forhold til Romania, Jugoslavia, Ungarn, Polen og Hellas må anerkjennes.
6. Spørsmålet om innløpene til Østersjøen må under medvirking av Russland reguleres i samsvar med farten på Donau.
7. Japan må gi avkall på sine kull- og oljekonsesjoner på Sachalin.

På disse krav svarte Hitler NEI. Og resultatet, var krig — en krig som Churchill og Roosevelt frydet seg over. Den seirrike utgang på krigen gjorde det mulig for Stalin å virkeliggjøre mange punkter i sitt program og Jalta- og senere Potsdamavtalen ga ham praktisk talt alt det han ba om.

Spørsmålet er i dag: Hvem så rett og hadde rett, Hitler eller Vestens statsmenn, som i dag rustet til det hysteriske for å avbøte virkningene av sine egne beslutninger og sin ufattelige ettergivenhet overfor Stalin?

Alle fordømmer Hitler, men de glemmer at han så rett. Og de vil helst og så glemme, at han gang på gang søkte å komme til forståelse med vestmaktene, men at de blankt avviste alle tilnærmelser. Dermed åpnet de slusene for Stalins erobring av alt det som han pekte på og for den fryktens tid som vi alle gjennomlever og hvis avslutning ingen kan spå noe om.

En reaksjonær folkefiende

slik heter det øst for jernteppet, og tildels også i en viss del av vår egen presse — ble ført til en politistasjon i Tsjekkoslovakiet, fordi han ikke hadde Stalins bilde i sitt hjem. «Hvis du fortsetter å sabotere», skrek en av politimennene, «så skal vi sende deg til Sibir».

«Kunne dere ikke likeså godt sende meg til Amerika, sa den arresteret.

«Det ville nok passe godt for deg, din forbryter», var svaret.

«Jeg bare sier det jeg har lest i avisene jeg», innventet den arresterete. «Der står det at det er meget verre i USA».

Kretschmar regner med at omlag halvparten av offiserene kan regnes for å være lojale mot russerne. Av de menige mener han at det er bare 30 prosent som under alle situasjoner vil gå inn for russerne. Imidlertid tillater ikke russerne at tyske politiformasjoner får kjempe alene. Det blir under slike forhold et russisk regiment på to tyske, sier han.

Det tyske folkepoliti er organisert i mekaniserte regimenter etter russisk mønster. Stridsvognavdelingene har ennå ikke fått noen våpen, likeså er utrustningen med hensyn til tunge våpen meget dårlig, men russerne har allerede gitt beskjed om at våpen skal deles ut. Årsaken til at russerne ennå ikke har bevestret folkepolitiet er at de i lengste laget vil holde hemmelig at det er av militær natur, og av den grunn har politimennene ikke fått utlevert de nye uniformer som allerede er ferdigsydde.

U. S. A. arbeider hardt for å få Vest-Tyskland med i Europas forsvar

Vil de skandinaviske land bli nektet å bruke kull og koks til oppvarming?

Alt skal gå til rustningsindustrien

Frankrike vil stille krav om det

Seks år etter den annen verdenskrigs slutt står vi overfor en brennende selskapskrise, som velferdsstaten neppe kan avverge. Det gjelder først og fremst koks, men også kull og ved, idet folk flest har stolt på at forsyningene ville komme som før. Den franske visestatsminister Mayer vil foreslå i Washington at de skandinaviske land bør overtales til å slutte med å bruke koks for oppvarming av boliger, slik at denne dyrebare vare kan avståes til de europeiske stålverker som arbeider for Vesteuropas opprustning. Han vil foreslå at denne plan utarbeides innen en internasjonal ramme. Noen direkte henvendelse til Norge, Sverige og Danmark skal ikke gjøres, men mangelen på koks og kull truer treårsplanen for Frankrikes opprustning og noe må gjøres.

Marshallorganisasjonen studerer nå en plan for rasjonalisering av kullimporten slik at den kan samordnes og ikke skje gjennom separate avtaler mellom de ulike land og USA. En annen plan går ut på at det amerikanske skal leveres til landene ved Atlanterhavet slik at prisen kan holdes nede. Kontinentale land som Østerrike skal i så fall få kull fra europeiske gruber.

Nytt fryktelig våpen uteksperimentert i USA

VERRE ENN ATOMBOMBEN.

Det amerikanske senat har vedtatt en ny bevilgning på 5000 millioner dollar til flyvåpenet.

Senator Milton Young forteller et ter vedtakelsen, at bevilgningen ble gitt til fremstilling av et nytt og fryktelig våpen. President Truman omtalte dette våpen i sin siste tale. Det er ikke noe atomvåpen, sier Young. Det er et helt nytt våpen, som er farligere enn noe annet kjent våpen. Atombomben rekker ikke opp mot dette våpens fryktelige ødeleggelser og det er mere skremmende og tiltetgjørende enn noe bakterievåpen.

I min bok Dødsdømt, som utkom i 1945, står på side 216 i en note i forbindelse med liste over de Trondheimsmenn som ble skutt i oktober 1942:

«Disse 10 fremstående Trondheims menn ble tatt av tysk politi ved middagstid den første dag av unnatagelsestilstanden. De ble skutt innen kl. 18 samme dag, så enhver vil forstå, hvad slags rettergang det har vært. Det er, med krav på pålitelighet hevdet, at de var plukket ut av en liste over proskriberte motstandere av Nasjonal Samling, oppstilt av et eksekutivutvalg bestående av «fylkesfører» i NS Henrik Rogstad, politimester Lindheim, kon-sulent Reidar Landgraff, banksjef Bergan og enda en femte nazist.

På foranledning av herr banksjef Bergan erklærer jeg herved at det ikke foreligger noen som helst dokumentasjon for at herr Bergans navn er anført med rette i denne forbindelse.

og vi da omringlet for å oppspisget av boken inndras og makuleres og at beriktigelse blir innklebet i de eksemplarer som er tilstillet bibliotekene. Dessuten vil jeg innrykke beriktigelsen som annonse 1 gang i Adresseavisen, Trondheim.

Oslo, den 23. august 1951.

Gabriel Lund.

Etter forlangende av herr Lindheim tilføyer jeg at han omfattes av foranstående erklæring, og jeg tar også med herr Landgraff.

Oslo, den 9. september 1951.

Gabriel Lund.

Kollektivismens farer

Forfatteren Gabriel Chevallière, som bl. a. har skrevet «Et forargelsens hus», er på Norgesbesøk og i et interju, sier han:

— Folk blir uhyggelig kollektivisert i våre dager. Og de vil det selv, har man inntrykk av. Det er som om friheten er blitt en altfor tung byrde for dem. Friheten er et krevende gode, den forutsetter et personlig ansvar og en personlig stillingtagen som bare så altfor mange ikke makter. De synes at det er lettere å la seg dirigere.

Vi tror, at m. Chevallière her har truffet midt i blinken. Tenk bare på LO-folkene og A-partifolkene, som lar de få utvalgte både tenke og handle på sine vegne uten å kny. Hvis de bare får indextallet oppfylt, så lar de makten forbli på de fås hender. Og — er det ikke også noe av det samme i de store næringsorganisasjoner? La meg få være i fred med mitt og løs vanskelighetene for meg mot en årlig kontingent. Marshallstaven er ikke lenger i randselen, ergjerrigheten strekker seg ikke stort lenger enn til det daglige brød og litt stjålen luksus i beste fall.

Er det ikke på tide å reise en kamp mot dette kollektivismens sovepulver?

THE VOICE OF NORWAY.

To stemmer i radio i løpet av de siste ukene har gitt meg sjokk. Den første tilhørte general Helset, som talte ved en minnehøytidelighet. — Jeg vet så inderlig godt at Helset er en drivende kjekk mann, men også at han er en ærgjerrig personlighet med politiske øvner. Men er det nødvendig å snakke så bredt, så — ja unnskyld — nedlatende folkelig? Kan ikke en general bli populær uten å senke sitt språklige nivå til den enkleste rekrutts? — Nr. to var biskop Smemo i sin første preken i Oslo Domkirke, sendt over radio sist søndag. Med all avventende respekt må jeg si at det er sjelden å høre den geistlige tilgjort-het, med stemmebruk avvekslende i anstrengt fistel og i dyp og sonoratos, så rendyrket. Biskop Berggrav hadde sine sider, han og, men det var interessant å høre ham. Etterfølgeren talte som om vi alle var analfabeter.

(Farmand)..

Tyskerne synes å være uforberedt på en slik helomvending

Vil Sovjet påskynde sine planer om et oppgjør med vesten hvis Vest-Tyskland går inn for en remilitarisering?

Sannheten om den vesttyske befolknings holdning overfor problemet om Vest-Tysklands deltagelse i Vest-Europas forsvar er ikke kjent tilstrekkelig i den vestlige verden, og deres korrespondent har derfor foretatt en analyse av stemningen.

En ting er nemlig at den vestlige verden, og da først og fremst USA, er ivrig etter å få tyskerne med i forsvarstet av den frie verden, en annen ting er at tyskerne ennå synes å være psykologisk uforberedt på en helomvending som er nødvendig ide av hensyn til dem selv og av hensyn til Vest-Europa.

Hva den vesttyske regjering anser, har Adenauer høytidelig erklært at hans regjering er klar til å tvinge igjennom Vest-Tysklands militarisering selv mot opposisjonsriksdagen.

I første omgang er det tale om

10 TYSKE DIVISJONER, senere om en utvidelse til 25, 40 og 50 divisjoner. Det er fra den sosialdemokratiske fører Kurt Schumacher den største motstand ytes, men i den senere tid har man iaktatt splittelse i spørsmålet innen partiet, idet de hanseatiske SPD-organisasjoner har tatt klart standpunkt for en remilitarisering, og forleden kunne Adenauer notere en smukk seir, da hans kandidat, Christian Fette, ble valgt til formann for den vesttyske faglige landsor-

ganisasjon. Fette er nemlig forsvarsvennlig innstillet.

Spørsmålet om Vest-Tysklands remilitarisering synes å være det altoverskyggende problem for Moskva, mener Russlands-eksperter. Enkelte går så langt som til å si, at hvis Tyskland virkelig blir med i Vest-Europas forsvar, må det tas som et tegn på at

AMERIKANERNE DEFINITIVT HAR INNSTILLET SEG PÅ KRIG.

Under slike forhold kan det tenkes at russerne vil fremskynne sine planer om et oppgjør mot vest. Bl. dem som er bange for en slik utvikling er den kjente pansergeneral Guderian. Vest-Tyskland forlanger la også at vestmaktene under den første kritiske remilitariseringsperiode garanterer tilstrekkelig militær beskyttelse mot øst.

Dette er en av betingelsene. Men det kan ventes flere. Frankfurter Allgemeine Zeitung krever således at Saar-problemet blir løst før Vest-Tyskland blir med i Europas forsvar.

Men selv om man i Vest-Tyskland stiller visse betingelser, betyr det ikke at man indirekte spiller kommunistenes spill. Den vesttyske befolkning har utvetydig avvist kommunistenes forsøk på å trekke den inn i den såkalte «folkeavstemning» mot remilitariseringen.

Det katolske blad Neue Wiener Tageszeitung melder, at kardinal Mindszenty er ført fra fengslet i Budapest til et ungarsk fjell sanatorium og hvor han er under behandling av to russiske leger. En vet ikke hvilken sykdom kardinalen lider av, men det går mange rykter. Bl. a. blir det hevdet at han lider av en kritisk lungebetendelse.

ADENAUER FÅR VÆRE MED.

Den amerikanske høykommissær John McCloy opplyser, at forbundskansler Adenauer får delta i det møte som de tre store utenriksministre skal ha i høst. På denne måte skal tyskerne bli istann til å øve sin innflytelse på den endelige overenskomst på vestmaktene Tysklands politikk. — Adenauer skal for dette møte på offisielt besøk til London. Han skal treffe Morrison og statsminister Attlee.

En virkelig forsvarsvilje må skapes

Men det klarer ikke en regjering hvis fortid er brolagt med brukte geværer

En britiske luftmarskalk, Sir Hugh Saunders, sier etter en inspeksjonstur gjennom Norge, at det forholdsvise er billig å forsvare dette landet tatt i betraktning hva det vil koste fienden å operere her.

Dette er ikke noe nytt, men det er godt å få det konstatert av en utenlandsk sakkynndig. Vi og våre har alltid sagt, at vårt land kunne forsvares med relativt små midler, bare viljen var tilstede. Men — der var ikke det, og de, som vakt skulle være, la landet åpent for stormaktene uten å ville høre på advarslene. Når så ulykken kom, etter et hemmelig spill, som ennå er holdt skjult for offentligheten, la disse forsvarsfiender skylden nettopp på dem, som i årevis hadde ropt sine advarsler utover landet. Det er den gamle stop, tyven-trafikken, som går igjen og som straffer seg derigjennom, at tilliten til forsvarstet svikter og at ulysten til forsvarsopplæringen ikke står i forhold til de store ord, som falt i 1945, da alle dukket fram som helter. Skal det kunne skapes en virkelig forsvarsvilje, må først og fremst tilliten vinnes tilbake. Og det klarer ikke en regjering, hvis fortid er brolagt med brukte geværer. På alvorrets dag må den skiftes ut, ja helst før, hvis det da finnes virkelige mannfolk igjen her i landet med stemmerett og vernerett. De som advarte forrige gang, har jo ingen av delene.

Husk kontingenten